TO THE READER

KINDLY use this book very carefully. If the book is disfigured or marked or written on while in your possession the book will have to be replaced by a new copy or paid for. In case the book be a volume of set of which single volumes are not available the price of the whole set will be realized

SRI PRATAP COLLEGE
SRINAGAR.

LIBRARY

Class No. 891.441

Book No. N77SH

Acc. No. 16022

MCO

1602

SRI PRATAP COLLEGE LIBRARY
SRINAGAR (Kashmir)

DATE LOANED

Class No. ______ Book No. ______

Acc. No. ______

This book may be kept for 14 days. An over - due charge will be levied at the rate of 10 Paise for each day the book is kept over - time.

SRI PRATAP COLLEGE LIBRARY
SRINAGAR (Kashmir)

DATE LOANED

Class No. ______________ *Book No.* ______________

Acc. No. ______________

This book may be kept for 14 days. An over - due charge will be levied at the rate of 10 Paise for each day the book is kept over - time.

چھاپ غلام محمد نور محمد

حقوق طبع محفوظ

بیا ای عشقِ پر افسون و نیرنگ
کہ باشد کارِ تو گہ صلح و گہ جنگ

16042

الحمد للہ والمنہ کہ اندرین زمان مسرت اقتران سعادت نشان کتاب
حلاوت افزای شکر بیان یعنی

4 JAN 2006

شیرین خسرو کلان

بزبانِ کشمیری

از تصنیفِ لطیف سخندانِ فصیح البیان عذبُ اللسان عندلیب
خوش بیان شاعرِ لاثانی واقفِ رموز نکتہ دانی یعنے محمد اسمٰعیل نامی

حسبِ فرمایش

غلام محمد نور محمد تاجرانِ کتب مہاراج گنج بازار
سرینگر کشمیر

در مطبع دین محمدی باہتمام ملک محمد عارف پرنٹر طبع گردید

بار دوم سنہ ۱۳۶۶ھ

قیمت ۸/

چمن آرای گلزار شفاعت
سرو د او خدا خود می کرا ید
شفاعت گر بو پیغمبر رحمت
بجای تاج عرش فلک کلیین
بتی تهو در مقام قاب قوسین
طفیل او بتو ناظم ته آدم
ظهور نور او در هر دو عالم
فراز عرش و کرسی عالم پاک
بتی پانی کر سیر افلاک
بین و سنت بای ازمن چه ید
تیچهو در قران خدا یحت سیر ایس
معاذ الله بو تو با سار کر یتن
ممتنه دادس دوا تماران عرض بهم
بست بی غم کو در دل مرض کیهم

۲

بسم الله الرحمن الرحیم

الهی کر نه نامی سند یه نامه
بمشک نام خود عنبر ختامه

بحمد خود حلاوت خیز کرتن
بشهد شکر شکر ریز کرتن

بر نیکو دلان منظور تهو تن
ز چشم زخم بد بین دور تهو تن

بخشتس از ملاحت سر بلندی
دلس زینت بتاج ارجمندی

مه کرنیت منز بصورت شعر خوانی
ژه برتن از گهرهای معانی

مه کر از نو بنا در عشقبازی
یه باغ کهنه دار مجازی

بگلهای حقایق ون ژه برتن
یه خارستان نگارستان ژه کرتن

طبیعت از نسیمش پهوله ناوم
بران گل ها چو بلبل ناله داوم

من نالن بجود توقیر بخشوم
بنعت مصطفی تاثیر بخشوم

در نعت حضرت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

صفت پسند چهه دوراز فهم و ادراک
مزین پس چهو بر سر تاج لولاک

شفاعتخواه امت ماه عالم
نبی الله سو شاهنشاه عالم

اندر بیابان عرب در پیشین جمع بولهب
د اگشت تو شو نیم شب شق ماه تابان یا رسول

بوبکر و عادل جان فدا کردند اندر غزوه ها
جانباز شد بهر شما عثمان عفان یا رسول

در جنگ خیبر صف بصف چل درعه دروازه بکف
چون شیر غران هر طرف شد شیر مردان یا رسول

شمشیر سلمه چون شکست چوبی بدو دادی بدست
آن چوب بر اعدا چو جست شو تیغ بران یا رسول

قهر تو یا منت تیر گو بر شائی بیو بز گو
نن جاهی جنت دخیر گو در نار سوزان یا رسول

فوجین ته بیوه الاصفات آمنت وسیله د نجات
حاصل کړن آب حیات د عین طوفان یا رسول

تا هر چه گرگ و هم سگ چپانس بهیبر آتش
لاران تهندس خدمتس گل آهی د وران یا رسول

چانو اک غلامه کمترین بر چرخ جبریل امین
دربان کو بیت بالیقین غلمان د رضوان یا رسول

کرین ہیں سیہو کہ آہستانی
جھو و جہہ لائق گر پیدا و شانی
ولیکن ہر فرزند آسود بستر
ملکان تو ز بھر آسود ادغاد ونڈ
و ہیں سند قبول بارگاہ
گویت ورنت بر ابر از و جہد
بو گوہر از صدف یا بنت بیرون
گوہر جھو گر پیدا وپھین ناو
بیتنک و ہن ڈی وچک و چھانہ
بجکا ہتی کر ڈ عاقل تھیانہ
بینڈ کی ہنت کلک یاد رہم
ڈنہن ہر ڈنہن چیتھم رحم عالم
پیو گالین لذت بکلاری نتھیاتی
ہمنہ گالین ذدنس و ات لیاتی

غلط شیرین تہ کلمو کہاین کرم
مہ تھیو نہ لا یحبُّ الفاحش کرم

فریب آسوس بھر شیب ساله
و تھوم از دل مہ تھیو شر خیاله

بہ افسانہ و ہُنَم در عینِ خوردی
بخوردان خورده گیری گر چہ مردی

ضرور آسن جھو اندر خورد سالی
طبیعت خالی از مضمون عالی

نظامی این عروس آرست اوّل
کرن از زیورِ معنی مُکمّل

پس از وی داد محمودِ سخنور
مِھنت نظم ہو سو زیور سراسر

ھتن مطلا مہ رنگین جامہ ننبش
زجھو ریشر ہا بدل تھیوس اطلس

سو ھر چند آہو بد مضمون شناسا
ولُن لنش مختصر کاشر لباسا

مہ کرمس سوی لباس آما پنہ دارہ
لونت نیب جھو نہ در ظاہر گرہ کا

اگرچہ جھو سند بر و ظم ہو خطا و خال
ولیکن نثر عورت گویس فی الحال

آغاز کتاب و تولد شدن خسرو پرویز

بگوراوی جھو مولانا نظامی
جھو فرماون سو استادِ گرامی

سو شہ نوشیروان بیا ز قضا مود
کنھی فرزند ہرمز تس خلف ود

پس از کسری آتی کر حکمرانی
رعایا خوش تھیون از زر فشانی

زحدِ فارس آن احسان عام انصاف
بھر جا شہر گو قاف تا قاف

[illegible]

بزرگ امید آسوک اوستادا | بعقل و هوش بڏ روشن نهادا
نموده حل علم آسماني | کشوده پرده ز اسرار نهاني
ڪي آموخت کرده هر هنرها | خبر کرین ز هر علم و خبرها
کرن پوشیده اسرارن پٽ آگاه | ز فرش هفتمین تا کنگر ماه
نظر شاهن کرین نت رسم و راهس | عزیز از جان پسین پت پادشاهس
در آزادي تهون ملک شهر و وادي | بدلشادي کرن هر سو منادي
نه ظلم و اذیت و اتناون | مه نش نم استغاثه گذراون
گرک مشکل عذابس تم گرفتار | خبردت بر خبر روز و خبردار
نهي پاٺهن رعایا رود بیغم | بعدل و داد گو آباد عالم

بیرون آمدن خسرو پرویز بحالت شاهزادگی برای شکار نمودن

دوهه اکه در خسرو بامداوان | شکارس با همه خیل غلامان
ٿهاه نخچیر زاون از یکي تیر | درندن تر پرندن گو گلوگیر
شکار افکن شکار افکن یکین گو | پسین از دور ظاهر سبزه نو
وچهون پیش نظر از دور گاما | نهشنک پاٹ تنه بو اخشاما

[illegible]

5

كريان ان ضرب خنجر
ذخيره شهه پيو به اولي نهي
ٿي ڪي پڇان پڇان پِرين تختن ساوڪ
گناه کان ته زاده بخشه ناوڪ
شهنشاه زاولاد ناڪ جي ديرين
ريٺ بابيه پڇون جان تر غوشن
تا وُن سرو وسالار شاه ڪم
بخشش دستگير بيرون گنج وگوهر

وچهو ڪياه گوئن تهنه خلش نه بخشش	ذنگ نن خانذان نيڪ بخشش
نه ڏٺن بيو ايته زاوڪ بر زمين خوار	دو ونن مطرب از حڪم جهانذار

پشيمان ٿيڻ خسرو از ڪردهٔ خويش و شفيع انگيختن پيران خيرانديش

به سختي خسرو ان ڏٺو وچهه پڌ افسان	سپين ان هيبت هر هر اسان
پشيمان گو خطا ڪهاڻ بگردن	پرين پيو اهل دردن نيڪردن
شفاعتگر ان پيران ديرين	سمنه درپيش تخت پادشهين
ڪهن پرين ٽلت قي دست ڪرتل	سفارش هنت تهنس نن آوبرتل
به پيش تخت هر هر ايڻ ساوُن	اجهو ڪن آب ان سيماب تراوُن
تنها ام جيان ڦهرن ڪر مڪدر	نيوي ڪر بس نيوي ڪرليس تيغ ڪر
ڪر ياڪا نهه پادشه تهنهو قهر اظهار	خصوصًا به فرزند هشيار
به تادم گو سڙها ه برڪردهٔ خويش	مه ڪر سختي ته برپرودهٔ خويش
گنه بر گردن خود پانه ڪهارڻ	چو باران دربهاران اشڪ هارڻ
معافي ٿو به تن بر عذر خواهي	گنه بخشش بلطف پادشاهي
ولي خون سپيرڏو جهوي ته هارُن	به جهوي خنجر بهجي گردن ته مارُن

6

ديکهاري ڏيڻ خسرو نوبني وانهي ڌيان يافتن
بوچه ڏني مر تر ٿيو شير ڪي ٿيون بيان
بٽس انيم سر نه تر ٿيو تهي خواب
ذولڪس ام شينه ڪر ام

سهني صبح سڀني پيشانهن
وڇهون دل تنهن ڏيئي خيال شهو پاڻ
نمي وديس دل تهي ننهن ڪي ٿي عادت
باغ دل ڏيئي نيڪ نيڪ تيون
بارگهه جي رونڪ ٿي چيي بانگ
ٽوئن ڦونڪ جنڙي بيٺ ٽيڻ بالڄ واڄ
غلام غوده بغداد علامون ٻيهڳڻي سرمن بخت
ڊي سرهن سربسٽ سمر ڪمان ٿيو ڪاٿي
بيءَ بيئرنبل ڪشڪن جي ٻالغ ٽڪسٽ رهي ٻڌ جمپان

Library Sri Pratap College,
Srinagar

بوقیعد میں گرد عالم فراق تا قاف
سفر چھیہ وایہ کینمتن اطراف
زنانہ آک وچھیہ پیش زن ریعون شیہ آرمین
رصبغ لینت بیٹ زن ریعو زنیب تا اصفہان
زنانہ ہان دوبی جعبی گران بامیسن باج خفان
رصبید جعبی بادری وبلخ باج خجن

[illegible]

خدا بخشتی گراہ اک نا و شبدیز | صبا پو بہ گران قیمت سبک خیز
زیُم نیوہی بغارت تخت شاہی | زہ وارت تن بہ تقدیرِ الٰہی
گرہی حاصل تہوی زر کارِ تخناہ | بقربت ہٹ بہکن نیکبخناہ
چہارم دست مطرب کوہی سکستہ | سو تہو غم پیش تیہ دل کوبہ خستہ
دنی اکھ نغمہ سازہ باربُد نام | زہ بس کن آستہ دل از صبح تا شام
دہی نعم البدل ایزد تعالی | لبک از صبر جاہی سنگ لعلا
سو خسرو بام گو از خواب بیدار | کرون شکرا یوُن حمدا بہ دادار
دلش زین مژدہ ہا چون گل شگفتہ | نگفتہ با کس این راز نہفتہ

در بیان حالت شاپور و مقالت او در پیش خسرو پرویز از شیرین

رفیقا خاص آسن ناو شاپور | جہانس فیورمُت تا منزلِ دور
بعقل و علم در عالم یگانہ | برشد و فہم مشہور زمانہ
قلم اتی تیز مانی و بہیت مُود | نہ سحرش در زمین ساحر کھتُت اوُد
نہ شکل نقش کلکِ صورتِ او | پری رم خوردہ در صحرا چہ آہو
سپن استادہ سوی در پیش پرویز | ونن ہیتنس سخنہاہی دلاویز

[illegible]

[illegible]

تم ازن ... با عش لسر وازاد
فنا من قدرت ... نشاد
بلکا راہ گلعذارا عنبر ...
بجیٹا مہ جبینا دلفریبا

فریبنده بخنده تاره وزل | بوقت خنده لاین تازه گرزل
دوده گل چنیج تمنر خط فرق | ننه در ابر تیره آفت برق
بیه موس بیهن طاقین طلا کار | گته منز آفتاب زن نمودار
ہبان موی مشکین بش بو رخسار | تڑو داہیم زون ان اندر شب تار
بجعد عنبرین گیسوی مشکین | اویزان تراون از رخسار سیمین
رخن ہپٹان زدو سو نم زلف خمدار | بہت برگنج سیمین بن نہ تھار
ڈکہ ہیوس چون مہ لکیھفتہ تابان | ٹلکہ ننت زدنہ کاشس چیپنہ تابان
دونون سر گون ابرو کمانش | زه خنجر مارنس ہپٹان گڈنت کش
کمن زل شعله مارن گوشواره | گھین دزیره کشہ بازن ستاره
بیه مس کھاسن جیس انہ می برنہ جام | زه نرگس بازه چشمه بازه بادام
وییم نس چشمه ان بیمار بیمیر | مہ زاہم آسہا اڈنندره گیشر
سٹہا ظالم نہ خنجر دستہ اچہر وال | گرن سکینس بیک نظاره غربال
بعشوه یدا تلن تہد سرمه چشمه | گران تاراج ہوش ازیک کرشمه
ہلالس آسو تھندوی شوق ابرو | ریش کاہیده گو باریک از مو
یس ازیک مہ مقابل دراو یامنت | کہس تل تڑوره زلو تر مندہ تا منت

کهه وین چهیس اڈه فل ٹورستان — دو نار نور سپیده زن بہ بستان
زه بازو چون ترازو برگشاده — عیان بر دوش لی وان سیم ساده
انهه کافوری نا ول مصفّا — نتی چون برگ گل نازک نه زیبا
ونل ہم ترکرت در خون بلبل — بڈ ومنت زن بخون عاشقان گل
مصفا چهیس شکم زن تو ده شین — خجل گومنت ز نافش نافه چین
میان سیم چو در وصف میانش — قلم چون موی شد در داستانش
وچهینا موی میانِ نازکِ او — اوبزان عاشقن ول گوبیک مو
زه رانه خنکس خنمس نه ٹھم زن — برنگ صفحهٔ آئینه روشن
چه گویم شرح وصف زانوی او — که دارم از تفکر سر بزانو
حنای سبز دلخون لاله گومنت — بدن تل لتن ز فرط شوق ہونت
چهکن مخنته ڈکن نابد بگفتار — کرن شیرین کهنه سین گرفتار
ہران زن چهوس شکر از لعل نوشین — نشیر ہی دبن چهیس نادبشیرین
تمامی چهیس پر پریویان آر من — پیی فرمان ہتهون بر تخت گردن
امیران ہنره صاحبزاده بردر — نی فرمان بری ہفتاد دختر
نمی سادی چهیه رشکِ حور غلمان — زه غم آزاده سروان نارپستان

9

بہ کت درگوشِ خسروتہ امت بہ یا … گیس برپا ازان سودا قیامت

دلس منز گس پیدا سوزِ عشقن … سپُن جورہ جفا آموزِ عشقن

دوہس السن تن تنہا بہ شاوِ … بہن خلوت بہ زہن احوالِ آنخور

دلس شاورہ عشقن لا تہم شراک … بشمشیر ستم گرُتہم جگر چاک

نہوم لادن مہ تس نش واتناوم … بہ شربت چاوہ ناوم پت مہ تراوم

بہ غم زی زاوتہم لاگم ژہ غمخوار … وفا کر بہ وفا بابت قدم دار

روانہ شدنِ شاوورگریں حسب الامرِ خسرو با تمکین بطلبِ شیرین

دیان خسرو بنا بت آسو غمگین … سُپمت تلخ عیش از عشقِ شیرین

دہن کیشرن دربن رد ستم آسو … دوہہ اکہ از قضا غالب بوس گوس

تتی شاوورد انامنگہ ناوُن … بخلوت تس بنون احوال باوُن

دپُن تس کُن کہ ای شاوردانا … کرتہم دل تہ لاگت خوش بیانا

قدم ولِ تُلنہ ژہارُن بابہ میانوی … کروم دلخوش انُن دلدار میانوی

مہ تہو تہم نارِ عشقُ ون قدم تُل … سوگل ژہارُن چھوس آرام بلبل

سپُن استادہ شاوور وفادار … زمین بوسی کرن پیش جہاندار

۱۰

سگهو ديئي شيرين کي اي ياران
ڏيان آگاهي بادشاهي نگاران
نيڻ پنهنجا سنه سراران ۽ ڳچ طنبان
سهرن جو ان ونڊ شيعه بانقران

حقيقت اصل و نسل شبديز تنگ انگيز

چهو دريائين آن تنخانه غارا
بلا فاه اک چهو رتو تنه مگلنا و
کرن رغبت بدان سنگ سيه نگ
ديان آن مرکب آفت نديده
عجب کاراه چهو غفله ناموافق

کينا پيهر سيه تنه زان هوارا
بوان تنو ماديا ناه اک تصدجا و
چهه روزن بارورا زتخم آن سنگ
ازان سنگ سيه گو آفريده
دليکن کهنه دوراز فذنت حق

صورت طرازي شاپور و فريب ڏيڻ شيرين رام ننهاول

دبن تنخانه راتس رود شاپور
نبس تنخانکن پرن پرڻهن رامي
نمو ڏيهس جهو باغابنه کهس تل
چهه رژجابا تجوني واطافت
تنه بورنت شاپورس تکين دل کو
مرنت سي شکل خسرو کوبه بنان
کهٽت درجاي نهايبوٽ پانه

عناره و گرديه ازتن کرن ور
پکه تمه جوره کت باغس کرن کراے
چهه فلمنت تنهه گل و سنبل مسلسل
پکه تنت آسني تم سرو قامت
کرن بره وي کاغذ شکل خسرو
مرنت نهاون گلس هٽ درگلستان
نشانه باوس پنه نشانه

رسيدن شيرين در باغ و فريفته شدن بر تصوير خسرو

بيبن پرمرده تن بيبداس نري
بدل کوس ازاغوانس ڳنه تند رنگ
غمگين پرچن و جهل ڪي برداب
بين بنيامبر ان تن تمنار و ذاب
عبارتن شيرين تيڻ ان تصوير دلبيس
ڏڙت پيپر منش گل جامن ڄين چاڪ
ته صورت ڏيڻي ازن بارم زبرقاک
ڏٺي نا که نظر بر شکل خسرو

بيار امن شاد گلشن باغ بستان
بيار امنتا ٺانيڪان نظر و روبان
سرن ڪرڪهه انقفتر جان سهرن و ڏوان
ڪاڪرن مشيره مهرن د لاولوان
ڪاڪرن باس خاطف ولي سر گنبس
عزن ناهن غمن بيهن مسن خوار
نثر نا جيتن پيڻ بيڻ و خبيس
نيبر حين پا
شيرين کيهه شرمن پهيمن بين
پهرن شيرين تيون زهرونه نهن
بهاه بهرجن کريم کن زمان و مغرور
شوخي ناجيس زيبان دختر کدور
زد دختن ايمنت بيده تن کوا
پس ناکه نظر بر شکل خسرو

کرون فرمان به صورت بو انوخم ... خدا له صورت این شکل د نتوم

به کس باقی چه گو مت زنده ثانی ... به کم کړیږه بلاهی زندگانی

کنیزوان سه صورت پیش شیرین ... نه ډیښت تلختر گو عیش شیرین

ژوند اهم ژون آست گیه هالا ... هرن گوهر کرون با خود خیالا

بر صورت آسه ها بد زنده هانت ... بعالم آسه ها شور قیامت

کنیز وله سه وچه در کدونت ... گرک دور از نظرش نش سه صورت

زخس هټ بوسه ډنت دهیس مگر گهژ گبر ... گرک کم محو حیرت مثل تصویر

چهو وکین هند به صحرای پریزار ... ازین صحرا وډوترا وپری وار

چهه بنه آفت ازین کهسار نیرو ... چو بلبل در دگر گلزار فیرو

د یک شیر بنه ساها بو زتو میانو ... بهر صورت به صورت بو انتون

نمو دهیس چه وبت باعش پری بهر ... سو تصویر آیو باطل در تصور

ازان میدان پس اګه درابه بالان ... کنیزه پیش وپس آسنده زالان

تصویر پیوازی آن عدیل بانی در نوبت ثانی

یکه ښاو دلاریو پیشتر تیز ... کرون بار دگر تصویر پرویز

نظر شیرین کرن در باغ به خود

سبزه ده دالد بیوان به چو آبو

بو دکار پری افسونگری ها — پری زیبان نماید دلبری ها

بی افسانه وِن وِن در نرانه — بیس باغس اکس کُن گے روانه

گروک از روی خود روشن سو گلشن — بگلشن ڈیرگے نازان نه نخرن

بنوشانوش می مستِ طرب گے — بمستی پرده رستی از ادب پی

کھڑک ہیر زان نهند ره به محمل — اتھن گت گل رٹت سنبل لرن تل

گلِ باغ فلک بله زرد روگو — بسر سبزی گره کُن بیه کرک و

از حال رفتن شیرین بمشاهدۂ صورت دلنشین مرتبۂ ثالث

بگه با مینت ازین فیروزه گلشن — نمایان گو گل خورشید روشن

بدان صورت سو نقاش آواز جای — نره باره بیه کرون سوی نقش بر پای

گران بر یا طراز نقش پیشین — که شد آشفته بر روی مانی چین

نگار گلبدن سرو خرامان — دِسه هت دراہ با صد ساز و سامان

بگلزار دگر نازان پری وار — ببازی اک اکس [illegible] خریدار

فضا ان بیه هتوی نمه وو زاگت — سو نقاش آسوینت منز مای لاگت

گبرن منز سه مهوش با دل خوش — تهوت موی سیه بر روی دلکش

۱۳

دبُن تس اے شخص بزرگا نه مسافر … په صورت واره تس نش کرنه ظاهر
کنیز اوه سبب فرمان دراپه تا مت … ولی تش گو نه ظاهر کېنه علامت
سه مه گېنه خبر اسرار آن کار … زبس لمحی گران شیرین خبردار

خقیقت پرسیدن شیرین از شاپور و گزین و انداختن طرح آشنائی

سه گل بکېره سڅا گېنه نا شکیبا … بنا که دراوبن شاپور دانا
بر سیم بیهمان بره گذره دراو … بچشم ناز شیرین در نظر آو
گرن فرمان هو برهمن لوړا نون … امس پرس پاپاه سوز تو میانو
مگر دیوه نه انه نفد برګ به مرقوم … به سر شاید امس تش سینه معلوم
نه بوتنه د تو کنیز و شاور س ناد … فرا تا خبر که ای مرد استاد
حریفن بلبه سو حرف آشنائی … گرن در گوش ان بخت آزمائی
طلوع طالع دلدار نه انن … منن پراېن صلاح کارزانن
کرش واره کنیز ونه اده یاره … گرگنا سر این شکل آشکاره
د یکسم تم شاورن جهبیرانه گفتار … به مشکل حل گرهن واره چهره دنوار
کنیز و نه ازوات منز بنیم اقرار … ازان معنی گرک شیرین خبردار

سو در عالم ڪنوي در بخشش وجود … ڪه جدِّ او شه نوشيروان بود
ڪنوي اڪ نامدار در جهان ڏِ راو … شهنشه خسرو پرويز جهوس ناو
بهر علم و هنر جهون ڪرتن طي … بدين خوبي يه صورت ٿنزي جهي
ون ئي آسونس شا و وزرگوش … بشيريني سه زان حلوا ڪران نوش
سين محجون ازان شيرين سخن ها … جنونڪ جامه پراون سراپا
قسم دتونس خدا هوني سلامت … مه ڪرام جان قولن بپاڪ حالت
ڪلا ما تهو ڪروت نن نيزراوت … اڪي نيزه مه هو نخجير پاوت
بظاهر صورتڪ افسانه پرتهم … بمعني الفتگو ز ولانه ڪرتهم
مه ڪرم بصورتن دل پاره پاره … دزين بيچاره گي ڪرميا نوچاره
بباز ي سرسري صورت مرناوم … بهر صورت بمعني فاتناوم
ازين عذب البيان ڪرتهم عذابا … الا يا ليتني ڪنت ترابا
خبر مليه شاورس گيه ڏو مه نخجير … سدوي پيو پرتشانه تيز تدبير
بزمي عرض ڪرتس ڪاي پري ڀي … فتهم دتو تهم نه سار وي ست باوي
بدست خود يه صورت مي بناوم … بناوتن مي صرت در باغ تهاوم
اگر ڪ بيت صورتس ڪن مي ته مشتاق … بو در صورتگري جهون طاق آفاق

۱۵

تنہ نس آفتابس زونہ گرانوی / بنہ در خواب فٹ بوٹھن بروی چالوی
سنت چھوس لعلہ چانک نقش برسنگ / گمُت چھوس گلعذارس زعفران رنگ
بہ سرد ر پردہ از نامت چھوس نور / ونن گر کانسہ غیرس غیر شاؤر
سہ مہ بیکیہ سپین فلوا تہ بور نت / سہ جانان تس نشہ بیچان چھہ ور نت
بزاری عرض کرس کانی وفادار / تہ تلہ کرنہ ون تدبیر این کار
زبردہ نیرہ ہا ن وار چھو منہ / تہ رُت کانہہ بنت غمس غمخوار چھو منہ
خدایا کرنہ کارا آسکارا / بوش زیبا سو چھوم رعنا نگارا
للہ دون پیوم لولک نار مُنند / بدیدہ دلشہ ہا دبدار تمُند
دلس مُت تھو بہ سر بستہ درد دل / وسَن صُدرن مہ ون برصدر محفل
نکمہ کر زن شبدیزس افسون / سکار کہ قصدہ بیر از خانہ بیرون
نگارن سپنت بام ای ماہ تابان / بہک درخانہ زین در بیابان
سوگر انزن بجولان فتنہ فندہ / بیکدم ژالزہ چون برق جہندہ
چھہ ما چانن کیزن تیز ہمت / بنن کیا جانور نم چانہ ہاپت
اگر بہ سُرعت صرصر دوان تیز / بنن گرد نعل بای شبدیز
ونت ئی خسرون اک مہرہ واجا / لشانہ ہا ونن زن بدحراجا

١٦

پھولالہ بیرہ ون سُ کری گلہ چھالی
کلالی جامہ نتی لالس پیچھ نالی
بیرون نتی ... سُ کری گلہ چھالی
ویچھن ... جان ... بیچھوی
... گیش بیمار ... زرتاج
... ژیتہ نس ... سر
... مُلتہ [illegible]

[illegible]

Library Sri Pratap College.
Srinagar.

دِ پس شیرینہ ای بانوی دلخواہ — دوہا اک یِرہا سیرس چراگاہ
پکہ عزم تماشا چھوم بدل در — سوار پشت شبدیز نگاور
مہین بانو یہ دپونس ای دلآرام — دلن ہند دام چھی چشمانِ بادام
لگی قربان بہکو فرمان کر کی تیز — نہ نہاوی پیشکش الانہ شبدیز
زہ اَر شبدیز سرکش چھکنہ آگاہ — بدہ این نقش باطل رای بخود راہ
چھو در جولان سو مرکب تیز نہ نند — تہ نازک تن اَمنک کر تاب تمسند
یی ہر گہ نصیحت میانِ ناخوش — لگام پہلوی کن در دہانش
بہ کت بوزت بین وَ لشاد شیرین — بدلشادی انُن بالین وقالین
شبس وے رخواب ناز آرام تراوُن — بفرشِ گل سو نسرین پاپن ہاوُن
پکہ بامنہ بہار صبحگہ اول — مہِ گل یہ وی ہنہ شبدیز شب تُل
بعادت دایہ نسبزہ دراپہ ساری — گمر کنڈت بخدمت آیہ ساری
دیک شیرینہ باغاکر ہو خوش اَیوُن — نوی سیلاہ کرو طرفن نوین کُن
نہ بوزت تم گل اندامان بسامان — گرن بٹ درای چون سرو خرامان
بین شیرین سوار پشت شبدیز — بکن گیہ بانگارانِ دلاویز
گندن خوش پاٹ نالی نال پھرا — اَنک بلہ پای در دامانِ صحرا

۱۷

نگار دت شرق بر عزم سفر داو
نگار دت صبح بامت از طرب آو
پیزانهن صبح بامت از طرب آو
درت در بیخ شیرین آس منزل
ٻجین تا تصف ماهان بدرکال
ٻرنج ٻاره آهر پیس ڪوه
بیابان در بیابان کوه در کوه
قبا پوشیده بر رسم غلامان
تمر پاٻل رکه سرو خرامان

بیٺن ٻیڙا ڇپو بچون صبح سعادت
ڪکلان دریا پيه از ٻیشانی
گهن ٻا باد صرصر ماهر ڪاني
ڏيهون لٿا سِڪي قرتيم فزارا
هياٽن دلربا خرم بهارا

شنیس نالان ٿهي ٻاٽ آس چو شمع	مهمان صحن گیه لشکر یکبه جمع
بیک پانجم هواخواهان درگاه	کشاده گوش بر فرمان درگاه
ولی از پیشگاه تخت آن حور	به لشکر گونه اجرا کا نهته منشور
نه کیه پانه کانهه سوزن بدنبال	بجواب آسوس گم تن وشن ته احوال
زلان از دست لن شهباز ڏيوهن	پوان واپس بحیرت باز ڏيوهن
دبهنج دم دلاسا دت بلشکر	پهو کر کانهه اسپ شد نزین برابر
اگر میدان نه صحرا ها کروسطے	پهو ناممکن لهن شد بزه ٿنده پے
پجو جانا ورچیه پرتش لاهوس	تعاقب کیم پهو کرمت جانواس
پٿهوی آسهم سو مرکب از همه فرد	ٿهوی لن شهسوار ناز پرورد
خبر هنا لگ لکهن ڊیران دهاتن	اگر آسن حلالک پور واتن
گران آسان په مشکل خفتعالے	پهی ٻاٽهن کرون ٻاٻس فرالاسا

رسیدن شیرین پری رخسار بچشمه سار فشستن گرد و غبار

دیان راوي تلت بلیه آیه شیرین	رهن شیرین زبان نش به تلقین
خرامان آس فی صحرا و گلشن	کنی زان زون فی صحن فلک زن

[illegible]

[illegible]

گیس نن نارہ مشعل ہش ہوُدار
چو ناگیرامی ناگس ہٹ منز باگ
رخس ہٹ گوس مشکین موی پریشان
دلس موی سیاہن یہ وی گلگون
سیہ گیسو تہ سند شہمار چوراہ
دوز ہو سینت آب نراوان ہرین آس
سیہ مویس کران یام آس شانہ
چھو از رشک تنش سیماب بی آب
دنن منز شبنہ گنج آسی چھین نل

دروُن آب نن آبس ہتون نار
بعینہ نارہ منقل ننن سپن ناگ
سمن زارس بدل گو سنبلستان
بشب ژن کالہ ابران نالہ ژٹ ڈون
نوان ننت ناگس انذرہ آس دوراہ
چھکن نن مخنتہ باران بر سمن آس
ہران آسس زنن سیماب دانہ
سو نیلم فر توی در آب غرقاب
بدن ناون سپن ننہ ہش سہ مسول

گر بختن خسرو از بدابن بخوف بہرام و برچشمہ سیدن و برخوردن باشیرین خوش اندام

دماکہ وزیدُ وی چھوی دلس سوز
بہ ازمن خسرو ن بلہ سوز شاوور
غذا آسو سنہ کہن کنہہ خبر غم یار
بجد منت پیش شاہ آن شاہزادہ

چھو فرماون نظامی کن تہون سوز
پیام عشق ہنت نزدیک آن حور
بغایت آسو بیدل بہر دلدار
شب و روز آسو آسن ایستادہ

19

ٿيس لاله رخس سان پياله برزيو
بجاءِ صندل نهاوڻ قدر گرزيو

اول دلفنگ بيه در محله خانه
نباوڻ ڏنو کهڙس تنها مکانه

وڻن ئي دراو باخيلِ غلامان
سوي ارمن سو شمشادِ خرامان

ببابا نو کهو ويران ڏها تو
ڏوهيس رائش زهيم شه بکين کو

قدم کو سست اسپ راهوارس
نکهه شيرينه بنديس چشمه زارس

ڏِنُن فرمان غلامن ڏيره نراوُن
گران تارن گرن دم سنبلاوُن

بچشمه باينه گو تنها سو آگاه
پيس چشمه بطرفِ چشمه ناگاه

وڇهن حور ابگلشن باين ناوَن
سمن دستو به سنبل آب نراوُن

شميما از نسيمِ صبح ڏلمُٽ
گلابا بر کنارِ چشمه فلمُٽ

سوگل ڏٺشت شهن بادام چشمه
سٺهاه گيه سرخ زان عشوه کرشمه

نٽن در آب عکس ماه زن آسو
گرٺهت از نخود سو باخودئي وڻن آسو

به اسپِ نازومه ڏي عجيبه
الهي آشنا ميانِ نصيبه

به مهرِ ومه کرمنا خانه روشن
بهرِ دل بو گريهس فِ سنه پوشن

وليکن کهنه تقدير خبرنش
جهه بم کيمنٹ رقم ميانس نصيبين

ٿهي شيرين شير سهن پوشش آسيم
بهوي شبديز در آغوش آسيم

٢٠

بلکه نراوُن برانانی سو بحجر
وی باخودکرن سجده بتر
نهوی فرنی جوانی عشقوی نور
نهوی دریو وچهن تم روی بحجر
برانانی نظرنراوُن دگرجا
سه دعنانی جهت گوس بیجا
بنگاه بهوش گوبدهوش ایم کریشت
سو کانوری بهان ازدورد ٹیشت

دهن پیته الس عشق از عیو دی
کهن آسو نظاره دوره دوری
سه مه از دیدن ٹ بحجرآس
بساز خودکرت بن کی نظرآس
زلخ موی پریشان بلکه ردون جهی
بوانا کی وچهون نابنده بو نتیمع

[illegible]

ولیکن [illegible] سنبل [illegible]
ولیکن [illegible] چشمه [illegible]
ولیکن خسرو [illegible]
ولیکن جامه [illegible]
[illegible]
ته یاسوی [illegible] باغبان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ولی زانن نه بهر بیم بدخواه
بدل آسن چھوٙ شاہن جائے راہ

دزانس عغلہ قتوی پردہ تھٙدل
سین بے پردہ باگل لاگ بلبل

کرون اندیشہ باخود بار دیگر
مہ بدٕ در پردہ دشم شہ چھوٙ بہتر

بہ سودائل چھوٙ ہن اما بتدبیر
چھوٙنتہ تدبیرن اندر عز و توقیر

اگروِن نیرہ بینہ جنس عجم مدار
دوچندان سینہ بکدم نرخ بازار

ہوی بد فی المثل آسِم سو محبوب
گوہن بے پردہ در زرگرِ چھوٙ مرغوب

ونتِ نی کرتھ گرس باصد تو ہم
پری زن غیب گیہ از چشمِ مردم

شہن ہر چشمہ موژن بیہ زہ چشمہ
وچھون گوٹمُن زگل خالی سو چشمہ

رکابس لینت لدنت نراون کرِس دو
بجُستُن جوی آن ماہِ سبک رو

بسوی چشمہ ہیرِت آو ناکام
کرن چون چشمہ تر چشمان بادام

ودن نش گلبدن بارس ونن ناد
کہ ای شمشاد دکرہ نم دل زٕہ کم شاد

موکھاماوُن دلس ترٛاوُن دکھامی
سو کھابنوٙ نم دلس نٕغٕ نم زٕ ہو کھامی

گلاباک چھوٙم روُدُن لج مایوُس
زٕ ژٕٹن نراوم نہ سوی افسوس افسوس

دپان بہتر چھوٙ سودای صبوری
مہ ام صبرن گوہ کرنم بہ دوری

جو عشق آید کجا صبر و کجا دل
چھوٙ از تدبیر ہا خالی بہ منزل

بامل خانہ اندر محلہ خانہ
کرن انگشتری ماہون نشانہ
بصد ناز و ادا جانانہ شیرین
گزن برکھ خسرو ساسن پیوریہ
شاہن چلن وچھت دِرخانہ شیرین
سکھا حیران سپن تہ گار شیرین
وچھوک یلہ دوی شیرین ہے آرای
تو گیسو ہای خود در پیچ و تاب آی

دِل مستغرق وانہ تمس حُسنہ زگوانا	دِنس مہ دیم چھو پن لو نزار لیتی لو
خون گوم جگرہ غنچہ صِفت ژاحم لسن زر	ڈٹھہوم یلہ تس سُند گل رخسار لیتی لو
از زخم نگہ گوم کرت پارہ دلس ہای	گونہ چھہ و مہ پٹ پُوت ستمگار لیتی لو
چھوم ہول دلس کر بیہ دِپش سوگ نگار	آسم کرن احوال دِل اظہار لیتی لو
از چشم شکر خواب چھینا مہ ساتھا	کیاہ سنہ کھٹرہ نا بخت مہ بیدار لیتی لو
قامت سو نمند زن چھو قیامت بہ پایا	بُد سرو دِپن تس چھو نہ رفتار لیتی لو

مس کھاس تس چشمہ وچھیت پر زخمار
نامی چھو چون ساغر سرشار لیتی لو

در آخر نال صبرک جامہ نزاون	نگارن جام الفت دلمہ چاون
بصد حسرت ازان سرو یگانہ	بسوی ملکِ ارمن گور وانہ

رسیدن شیرین در مشکوی خسرو با مکین

نگارِ گلبدن یارِ سمن بوی	سرورِ دل سہ شیرین پریروی
سپن یلہ دور از نزدیک پرویز	جلو چارن گرس نزاون قدم تیز
گذر نزاون نزاون زان گذرگاہ	چھو دولت سوی دولتخانہ شاہ

بارمن گوروان بامیت سُو پرویز — بدل آزردہ از بادِ دلاویز
خرامان و برمرزِ کہستان — کہناسن و چہن گل ہا کہستان
بگرداو زمرّدُ کوہسارا — بغایت خرّم و خوش مرغزارا
ازان گلشن بارمن گوروانہ — چو بلبُل نس گلس ژہارن نشانہ
طراوت خیز طرفاک و چہون خوب — بخوبی پرہ محبوبانِ مرغوب
خوش ایوُن ہیچو گلزارِ ارم آسو — مفرح نزہ تنگو آب و ہوا آسو
غلامو خیمہ دتونت باغس اندر — کررک اک مجلساہ برپا بصدفر
شہین بریاد مہ روی دلارام — مِی فرحت فزا چیو جام درجام
قوالوتُل نوای ساز و سنطور — بہو سنفار ونای چنگ و طنبور
ہیتی باپٹ آس نیتہ نا یکدو ہفتہ — بہو فان واتو نہ انجار فتہ رفتہ
زموفان سوی باخبران کرین گراگے — لنیمک باپٹ باغس منزہ ٹن جاگے
بدرگاہِ مہین بانو دران راہ — خبر میت گے خبر دارانِ درگاہ
نہ بوزنت درایہ بانو با غلامان — باستقبالِ باصد ساز و سامان
بہ لازم آسوسن در مہمانی — غلامن نام گرین زرفشانی
بہرسم تحفہ از لعل و زر و سیم — بنزدِ شاہ سوزن بہر تعظیم

٢٣

تنکو آب و هوای روح پرور | ز هر باغ و بهار آمد چه بهتر
عجب جایی همه جای صید و نخجیر | بهر سو سبزه ها و بید انجیر
شهش منظور بود در خواستن شد | موافق سوی قول راست گشتند
روانه گو بگه با تاج و با تخت | سوی بردع ز روی دولت و بخت
گرک در باغ بردع خیمه برپای | سپین تنت با عیش ایدر مجلس آرای
مهین بانو به گرد خالی خزانه | پی مهمان نوازی در زمانه
ضیافتهای گوناگون بنا و ن | نهی در پیش تخت شاه نهاون
شمار آن درین دفتر نگنجد | دگر گنجد بخاطر در نگنجد
بعشرت آسو خسرو محفل آرای | ولی از درد دلبر دل نه برجای

گسستن رشته امید شیرین از وصل خسرو و بنای قصر سنگین

دیان بله در مداین فات شیرین | سپین از بهر خسرو سخت غمگین
نعم رخصت ح تن دلکش قرارش | مدنوارس ر تنهاه بیت انتظارش
کلن بکمنام کرنش بعد یکماه | چهو از خانه شکارش در آمد آن شاه
گرت از خانه نخجیر گک بهانه | بدا الملک ارمن گو روانه

ولیکن میل دل چھوس دِ رہیابان
برنگ ہر نہ ژہارن کوہ میدان

بناوُن گوژھ منز کنو تہو مکانہ
یعنی تہو چھو آسن قید خانہ

یہ کہنہ ننت محنتس انعام شوبی
تیج خدمت کرو الحق بخوبی

نہ بوزنت گو سو اُستاد ہنرمند
بیا بالس اکِس کُن بات چند

یہ تہہائی مکاناہ اک بفرہنگ
بناوون چون درونِ ظلمان تنگ

اکھ ننت منز چ مہ درسام دیجور
تہوک زان دوزخس منز جننچ جور

خبر رسانیدن شاپور بخسرو از رسیدن شیرین بمشکوی صبح پرتو

دوہہ اکہ پادشہ باعزت و جاہ
مجلس بوٹ باخاصانِ درگاہ

بگرد داگرد مجلس ہر نواحی
شدہ آغاز آوازِ صُراحی

می و مطرب نی و سنطور در جوش
نوشا نوش ہر یک مست و مدہوش

بر آواز نی و ناقوس و طنبور
دلِ خسرو گمت مسرور و مشکور

غزلہای فراقی تِل قوالو
دِ نُن نی ہتو بحسب حال خسرو

غزل خواندن قوالان بحسبِ حالِ خسرو

پس از عرض دعای عز و اقبال — سر اپا پاوُن سارُوی سوال
به تنجانه گر زمن سپناس لاگن — فسونسانهی کرتن در باغ زاگن
بکنت بوزنت کنوا جان خسرو — دوگن از عشق شیرین مبتلا گو
دپُن نش ہیرس لاتن کباہ چھوارہ — مہ زان گل چھو دردل خارہ خارہ
مہ نہ نش درمیان زنی چھوک وسیلہ — سہ چھن ن مہ نش انن حیلہ
دپُن نم ای شہنشاہ جوان بال — ہمیشہ آس در عالم با اقبال
سو گل تہ ہارنت مران دیشن بلبل — بسند گیسو چھینا آشفتہ سنبل
چھو دراز فہم وصفے وہی آنچھ — نہی پانی وفی گیاہ بندہ شاو ور
مہ چانی الفنک زولانہ کرمس — بجا دوفی سٹھاہ افسانہ برمس
زہ بادم چشمہ چھس الحمی پرنت خم — خدا چھنس نہ چشم زخم مردم
ولن گردابی منز کنب بتاب — ولی میانی قرین ان بگرداب
بہرم نش چانہ خشک دستانہ — کدٹم تنہا مسافر خانمانہ
سہ نیرنت بیوین وراہ کال زنجو — ستن باعث بہوی لودن نوی ور
خیال پختہ چھوم درخانۂ شاہ — جو نرگس آسہ پران چشم ور راہ
شہن ملیہ بوز نمنتر غمگساری — ز منزنا پای کرس زدنسا زی

Library Sri Pratap College,
Srinagar.

بجس در مہر آن مہتاب کر تیش	الٰہی کرسنا در خواب دیشن
سُراغا کبنہ اک منُند امنُہ	نشا نا کانہ از نامت ونُنہ
ژٕہ از باوُنت منہ نش ناگرہ پیغام	ازین پیغام نوزن دریدن ام
مہنت نزاوس غمکہ ورن نشاری	بحمد اللہ فوجس ان زین بشارت
اگر کانہہ سوزہ نش پیغام ہت شاہ	گرتہس اول کرن نتہ پٹ بوا آگاہ
گراہ اک جھوم زہمزادان شندیز	دین جہیس نا وگلگون و اوزن تیز
چھولا ثانی سوہ گلگون در زمانہ	گروُن اگر تہ نتہ کہست قاصد روانہ
گروُن تسلیم شاہن اتھ کلامس	ستھاہ خوش گو تسند تس انتظامس
یکہ پلہ دراوُن گلگون خورشید	شہن گُرہ جلوہ براورنگ جمشید
غلامن کُن کرن فرمان تمکین	کرن برشپت گلگون زین زین
براں مرکب سوشاودریگانہ	کہستہ روی بداین گورہ وانہ
نخستین ژاودر مشکوی مشکین	بہتہ گوہ پیلین در قصر شیرین
خبر نیبہ بیش شیرین ڈیڈ بانو	چھو آمُت فاصد از پیش خسرو
نگاران عل بخدمت منگہ ناون	دراں نہ نداسرای ننگ پناون

درآمدن شاپور بقصر سنگین تہ شیرین مہ جبین وآگاہ نودن ورا از حال پرویز

گھٽين نہ ٿي خانہ بالس بہ پانہ
بس ماد ڪيهر ڙو ٿو ٿو پانہ
ٿي ڪس نازن سندن نانہ پيدا ڙ
دربس راون ڏه مراڙ

دُيس تم شاورن ۾ تہ تلُ قدم تيز
اُمارن چانِ ڪرُمنت ڇهوين جگر خون
نہ بونت ۾ فتح ڪلا بڪ پاٽ شيرين
روانہ ڳئي وشيوي سوي ارمن

جهين بالو نيہ نش پارن جهوپرويز
سپڻ يڪدم سوارِ پشتِ گلگون
ڪرون براسپ گلگون نين ٻين
گلستانو اندر خرمن بجز من

آگاه شدن خسرو از وفاتِ هرمز

نگارن سبت خسرو ناله مارن
بنا ڪہ قاصداه اڪ آو ازراه
بتقدير خدا هرمز مرنت گو
بسرعت يڪ هواو ڪ پاٽ دراه
غنيمت ڇهوي يہ دم ڪر جلن بنگو سنر
خبر بونت شهن نيہ و زبرگو
نانده و پدر جا من دفن جاڪ
تلن شور قيامت يان مارن
سٺاه مشڪل ڇهو لوڪس بالو راون

ڇهو درا من بهنت شير بيراڻ
بهتي باٺن بني ڪر عرض درگاه
ز باغ زندگي گل زان هرن پيو
طرفدارانِ دولت ڇهي هوا خواه
ڇهو ڪن دولتگوه من اتهس منز
زعقل و هوس بڪيو بي خبر پيو
دست برخاڪ پيو چون سر جالاڪ
چو ابر نو بهاري اشڪ هارن
سو راون زن ڇهو راون ٺاهو ون

ڪوه جڏهن دانغ عمر اندئي باني بانده هيي ٻار ڪٽ سرم
فاده وقتہ اندما لر سين ختو ڪتاب
سڪا يارالطف سلطنت سپهر رستہ سين سلم ڪٽ نتہ سبيل
عشق يار سعر مملڪت ڪر ساتھيب هنسا
نہ بيخ حسن عشق نيا تبھو اريبا شيشہ
نہتي جهني تعدي هنج خان از هدہ باران ٿاريخ بالد ماران

گرتهنت چ رمحله خانه مشکوین | برزهن خورن تمن خورشید روین
اما آیای نوشاد ورو شیرین | چهه کنو گیمت ازین مسکوی مشکین
خبر کرهس موکز مدت دور | سه شیرین ہہت خبر کنو گو سو شادو
نه بوزنت تنگ گو شاه جهانگیر | سپن حیران بیانه یهاهی تقدیر
گنڈت شیرینه تهومت آسو شبدیز | میان آخر اسپان پرویز
گران نش پٹ شب و روز آسو نخچیر | سگاران نش کھستہ لارن نوقیر
غم دلبر گران نش پٹ فراموش | بران هواه شیرنگ آسو مدهوش

رسابندت شاپور شیرین را در پیش مهین بانو و نشابندن غبار خاطر او

سو قاصد بلبه منس شیرینه ہت گو | وچھون از خانه گومت چ ور خسرو
بلا چاری مهین بانو یه نش ژای | نشنه نش چ ست بسنه رود دریای
پرستاران شیرین شادمان گے | رخ شیرین چ چھینت آسمانه زن بے
مهین بانو یه هند دل باغ زن فل | نه لوح سینه درد کی داغ نش ژل
دیُن یارب بوما جهس خواب ڈیش | تنه در تیره شب جھناب ڈیش
ونهنتا نه جارٹن در بر اخلاص | ڈھین نش کُن اهین چون گاش زن آس

29

نگارن آسو تنہا نوذہ کروان
گرد و دامن صحرای موقان

[illegible]

نمی ہمیہ سو ظلمت ازبدر آسو / نومی ویرانہ جاین دربدر آسو

ییہو خسرو شیر خوارہ لوک دارہ / کریا عالم پناہی شیر خوارہ

بہ خود سر ہال ہارک بچھیہ تارنگ / وبالِ زندگے منحوس تارنگ

ییہو بخشن برنرانہ لہت خزانہ / ییہوی احمق شو بیاشارہ زمانہ

بسر خر شور شیرین بن ہوس نہ / بغیر از عشق دردل فکر چھین نہ

گبر امرت چھو پالس دون اچھن گاش / ولے درخاک بہ طفلانِ اوباش

کریو نس لہ وکستی دربادشاہی / بہ نافرمان کریا فرمان روائی

منی کنہہ دستن ہی از قسم امداد / بونتت پیٹھ دست بستہ روزہ آباد

امی تدبیرہ شاید سینہ ہا زم / امبرن تہ وزیرن منز ہیس شرم

گنڈن دردل امی اندیشہ رایا / کرن دشمن بمنش شہرک رعایا

کرن بیہ مسکہ پرویز محکوک / بمکر وحیلہ ہا لین کن فرن لوکُ

امی تدبیرہ بامنت خسرون زانو / بہ دورِ آسمان ونکن چھونہ میانو

مہ سپد ونکن چھو طالع واژگون نت / دوہن کنہرن زلن بہتر چھوا ربخت

کرن بیراو از خانہ قلت آو / کہہ ستا بہ پشت شیدیہ آسون واو

پکان ازنیم دشمن گاہ وبگاہ / بطرفِ ملکِ موقان راہ و بیراہ

[illegible]

قران گردیہ بامہ مشتری را | چہ سازم شرح نیکو اختری را
شہن بلہ ڈیٹھونس شیرینہ ہند جاو | برِ تہن آبا میں جانس جھوکیاہ ناو
ہنو دہس چھو مُشند ناو شیرین | بہ مشکین موچھہ سنگ چھن وہاچین
سٹھاہ گو شادمان خسرو نہ بوزِت | گرُس گے پای بریکجای وزِت
کبنزن برِ تھو تہی شیرینہ کین گیت | نمیدانم کہ ناوم این جوان چیست
دیکُ تن خسرو برِ دِرِ چھونس ناو | کنوی زچہ دوبخشش دِرہ ہاں آو
زناوم یکد گر بامبنت گے آگاہ | دونیوی رود استادہ بہر راہ
دِرن باہم ہیک عشقن افسانہ | برمزہ بنیر لاؤن عاشقانہ
زہر سو آیی گلرویان شیرین | وچھیک شہباز جرّہ بر سرزین
سٹھاہ حیران سپن درکار انشان | دونیون دریکی صورت چھہ ڈِشان
بیابان پرسپن از خیل و لشکر | فراہم آیی خوبان سیمبر
دِلیش شیرینہ نشاہا بجکلاہا | فریدون حشمتا جمشید جاہا
کرہ نز دیک این گلشن چھو بیابوی | اگر بیہ ہو بو کرہ ہا دایہ بانوی
گرتھم دن در زمانہ سر فرازی | بجد منت داری مہمان نوازی
پذیرای کرِس نیت پادشاہن | سعادت زانو تم صاحبکلاہن

۳۱

غنیمت جي نصیحت میان نهو یاد
مه گهڙ واهي مه ڪر بر نفس بیداد

ڪري آلوده گوهر سوده ز الماس
پهري تخلص ڪري سوا عن الناس

شکر ناوي چه طفلان تنبه لاوي
میان تنگ شکر اتهه تراوي

سو شیر نر ته پٽ بازو ڪشاده
ته چهڪ نازڪ بدن آهوي ماده

دو در همراز باشهباز شو بیا
ره در بزم شیر انباز شو بیا

مه ڪر بدنام پان ازخام رائي
مه ڏل از رسم و راه پارسائي

چهو لازم به سو فرق پا ڪري هي
نڪا حس پٽ نئي دول شاهدن هي

زنش نهو بهو نه تش پٽ دل هراوڪ
پنن حلواي شیرین مفت ڪهپاوڪ

برخم شست او پاوڪ نشانه
بدست ڪر به ڪهپاوڪ مربه بانه

اڪس آتش چهو ڪن گو مت خلاصه
ڪنبزه ساسه بزه جهس خاصه خاصه

ڪلا ڪ مشک پهت تم تراو مت جهن
ڪهنه ڪن روزه ونیم سدزه سیتن

اما ڪیزاه ڪري بوچاره سازي
نصیحت عشقبازي پلش جهه بازي

نصیحت میان بدنهاوڪ ته منظور
نجل آسڪنه زه باپن جمهور

نه شک حین ته بورنت بر زمین پي
سراپا از حیا مشت عرق ڳي

زبس شرمندگي دنونس جوابا
زه چهڪ دربرج شاهي آفتابا

ڪري لازم ڏه مياني پابيماني
ته ورث همت مه چاڻي چاوولي
ٿي انهن بعالم پايه چاوي
[illegible]
مه ڪر نانق اپني همت مه بزم
ته ٻوهو ڪرمت فقش ميان ازنم
پنجه وِن ڄان گفتارن مه رڃي
[illegible]

[illegible]

غزل از زبان خسرو پرویز

تہی دہ گوی بازی درای کینا — زمنیچ گوی گیہ دزنت بیکجا

گرہ خسرو بگوی زلف شیرین — دوان از دستن خود جان و دل و دین

گرہ شیرین و چہن چوگان پرویز — گرہ گلگون نوان دو گاہ شبدیز

خبر کنہہ آسنہ شاہس براسرا — چہیم درگوی بازی نیہہ خبردار

زچوگان باختن بامنت پین سیر — شکارن درای تہارن سنت چون شیر

گرس پٹ پہت اگھاہ اسفندیارا — شوبہ ول شہسوارا نیزہ دارا

اہین کت نیزہ ہنت و رصید گاہی — شکارن مرغزارن تہارنی درای

بہ نیزہ شیر بنہ تہ گور خرہ ما — پنہر نزاوک تہ کراوک نودہ ہرجا

بندہیر آس بامنت بتر تراون — اکی نیزہ دو صید نخچیر باون

شکارن ہندگرک انبار بیابہ — شہنشہ درتعجب رود رشکارہ

یکایک ماہ و اختر بابہ شاہ — نہی کن آس قبران ملکے ماہ

دو طنازان بہم نازان رہ بایس — گمندان و روشنت و کوہ مرغزارس

دپس شاہین و بہہ اگہ ای سمن بو — بہارکہ قلمنن گلشن چہہ بیرسو

چموس پیالہ فردا لالہ چہاوو — زگل ہا نال نرگس مانہ تراوو

چہ گوسم قلمنن تہ یاسمن پوش — می عشرت چموہر مست و بیہوش

فصل نشستن خسرو با شیرین در بہار بصحرا

۳۳

زمشرق شاه خاور در او امینت — سپین بیدار شاه از خواب راحت
خرامان در او باشیرین گلروی — کمند افکنده بر دوش از دو گیسوی
بهر آس قلمت گل نه گلزاره — طراوت دار از انهار و اشجار
بیبنر زل کهاس شوبن آس هر جا — صنوبر صف بصف استاده برپا
زعکس گل گمت دیوار گلگون — بهر سو قلمتن گل های موزون
زبین از سبزه ها سبزگون مت — زمینکو فرش زن قرقر بنیومت
لگکانی کوچه لجن واده گرایه — چهنانی سیم نه زر جابه جابه
بچهه بده هر طرف قلمت ابچهه پوش — نگاره ها تر بیبنر زل مست و مدهوش
سمن نه با سمن اندر چمن ها — گلاب و شبچراغ و نسترن ها
سبزه پوش آس وشان منیزه پوش — بهت گوشن بیبنر زل مست نوش
گل داو و برشب بوی نازان — نمن بیٹ آس نازان عشقبازان
گل چین از غروری سرخمیده — بنعر بعیش زبان سوسن کشیده
زشبنم لاله گوهر داله گیمت — بران گوهر کٹها دیوانه گیمت
خطائی ها قطاره بر قطاره — بیکان از سر گران بلبل نیاره
گلن ساعت لباعت لگ تیران — زرسنگ افتان و خیزان رنگ ریزان

گره شيرين گنڍڻ دسته نگار ... گره خسرو رٽڻ گلدسته يار
برن مه ماهي شاهين عشقه بنايه ... گرن شيره عشقه بنايه آيه گرايه
نکه يارين گرن مه ثوره ثوري ... وجهين شه صورت مه دوره دوري
نهي پاٽ آتش هارن زماله هر سو ... طرب افروز روز وشب چو آهو

گشتن خسرو نامدار شير غران را در مرغزار

دوهه اکه شادمان خسرو شيرين ... سنگارس دراهي باصد ناز وتمکين
گرک بر پا غلامو خيمه خرگاه ... بگرد خيمه مه رويان دلخواه
کنيزان وغلام ابرو کشاده ... به پيش ماه وخورشيد ايستاده
ني وسنطور ومو بنغار در جوش ... نگارس سيت خسرو مست مدهوش
گذ بريت اک زعقل وهوش کرمنت ... شراب ارغواني نوش کرمنت
بگرد تخت شاه هفت کشور ... بيا به صف بصف ايستاده لشکر
وزن سنطور وسه پايه بصد چاؤ ... گرزن پادر سها ناگه ستوي ژاو
بلشگر گاه خسرو آو از راه ... گرن از خشم وتندي حمله بر شاه
مستي خسرون بي زخم شمشير ... بزو مست پاون بر زمين شير

مغنیان آکی آکی شیرینہ مہوش
زنگ کن طرب قانون و فلسفہ
زنان دز نادر حسرت آسو ولیوز
بیکُن ہن ... کہ بر طرز ترانہ
وزن ہر کانہ ... داتانہ
یہ بودرن ... زبان تمیز
بیٖن گو یا بکفا دلاویز

زیٖنت تازہ مجلس عشرت بہ زیب
نادرِ دوٖر تجلی گم گم
زمینی پرت آکھ بستانم پیٚم
خطۍ خاتون دلگیر ملکہ شاد
ہمایون و پری ادوی و سمن زاد
عجب نوش و تلک نازِ عجیلا
و نگیس و سہیل و سرو بالا

ژاٹان نالہ رٹان آسوس سونالہ	سمن زارس دوانی آسں لالہ
بہوی سس تنم بروز و شب چپان آس	نہ گلبن شادرن بلبل چھوان آس

صفت مجلس خسرو پرویز با خاتونان دلاویز

شباہ اکھ آسوتہ تاریک و دلگیر	سیہ چون چشم خاتونان کشمیر
گمت آسودہ ساری مرغ و ماہی	کشیدہ سایہ بر عالم سیاہی
جرس جنبان جرس ون شاندزِ خواب	برس اَل مست ہمپنالہ زمی ناب
پکھہ ہمر کا زتراونِ مرغ شبگیر	ژکھے بر روم گومُت زنگی قیر
عروس شب مزین اَنہ گُہرا	مسلسل ساختہ زلفِ سیہ را
شبِ دیجور و باگل آسو سنسان	نہ شور مرغ و نہ آوازِ انسان
گشت زان مہر تابان آسو نفتہ	بہ بر برقع شب رخ نہفتہ
سیاہی روز را تنخانہ کردہ	فلک گیسوی شب را شانہ کردہ
درین شب شاہ چون رخشندہ خورشید	فروزان چہرہ ہنو بر تختِ جمشید
بہت شاہ و دانا پیش پرویز	تہنی کِن آس شیرینِ دلاویز
سمت و شیرگان دلدار دہ آس	بہ پیشِ تختِ خسرو صف زدہ آس

افسانۂ سخن گفتن شیرین
افسانۂ ...
افسانۂ ...
افسانۂ سخن گفتن شمع بہ شیرین ...
شیرین ... ولیعہد ... صبح ... ترنم ...

عجب تر زان سخن ہا گفت عجب نوش بہشتکو جانوارا آو موزون	مہبان باغ آسو اکھ عنبرین پوش سو گل زان باغ رنگین تونتہ نہر سیون

افسانہ گفتن ملک ناز

دبنہ لج ئی ملک نازہ از رہ ناز بحمد اللہ دویم اچھہ ترا ویر آگاش	ولنا منت اکی چشم آس ممتاز مقرر دون اچھن شوبن دگن کاش

افسانہ گفتن ہمیلا

ہمیلا گفت زان بہ از سر طنز سہا اکھ تشنہ مارن آو ژالہ	یکانی آسو چشماہ گلشنس منز عجب حالہ رٹن سوی چشمہ نالہ

افسانہ گفتن ہمایون

ہمایون لج دبنہ از لعل گلگون بناگہ آو اژدہ اکھ جہالج	کھٹِتھ پاٹھ آسو اکھ لعلاہ ہمایون مرِتھ سوی لعل نہاوُن بر سر تاج

افسانہ گفتن سمن برگ

[illegible]

٣٧

[illegible]

Library Sri Pratap College,
Srinagar

دعا کر مُلک خدا تهنو سلامت	دو شیوی زنده روزیو نافیا مبین

افسانه گفتن شیرین مه جبین

بنو بنت د بنهن لج شیرین تجوی	ولت دریقع شرم و حیا روی
کونی آسس بع تنها بے غم بار	بنا گه شاؤرن کر جلوه درکار
کهمت شیر و شکر باهم ملاؤن	جهانس دا استانا یاد بخاؤن
اگرچه سر نوشت آسن جهپو تقدیر	بظاهر کره نهي عشقن یه تدبیر

افسانه گفتن خسرو

بنهی کن خسروس بلیه واتِ انوار	دین آسو اک سها غران نکهار
کرس بنت سیمنی اکه پاپی بندی	ون افسانے زلفچ کمندی
سها آسو سن بع دریک بنشه پابند	بزلفِ خود کرم شیرینه پیوند
بوز لغچه کراسه سینی بایه ولس	و نه جهم واجمر عشقن و نه کس
بنهی کن برت اکماه گو واتان زان	خریدار اک اکس عشون ته نازن
بشیرین عشق خسرو گو ٹها گرم	تولت ازروی بهاؤن پرده شرم

٣٨

کلین پت ازدورہ بیکر سو شبہ کال
کرن بیچ یزیدبن بانی بابہرکال
بدہ ماون سوس حت شبہ للاون
وزہ انصاف کرد وصلاح نعوون
زہ نے بعد کیسہ بنا وہنی و نجر ہوی
مہ چہیا زور بادہ یبنود مردی
بعد امنت و بیدہ ویانی کالی انسی ون
کلو مینت ورنگ بنجو واپتیا وت
پاینج شیرین جسرو را

کرن خسرو مہیا مجلسِ ناز — می و ساقی و مطرب نای و ساز
دران بزم ہمایون ہر یکی جور — بنوشا نوش می گے مست و مخمور
خمارِ می کہتک در سرِ دریکار — ز دربارِ شہنشہ درای یکبار
مغنی پا دراز افتادہ در خواب — سپن ساقی بہ بحر بادہ غرقاب
شہن دیکہہ از حریفان جای خالی — کرن بر روی شیرین بسہ حالی
بزمی عرض کرین کای وفادار — غلا ماہ اک تہوسی نازن خریدار
بجمِ خواری زہ پت یاری کرم و ن — وفاداری و غمخواری کرم دن
شکار ازالہ ولنہن بیقرارا — بہ بندِ زلف انہتس جا نوارا
ولینت زولانہ تہوتہس لز شکر خند — انہہ تراوم مہ نہاوم در قفس بند
بسوی دم چہوی لعالم سوی غنیمت — سو والبین سیہ نہ یدہل کہ غنیمت
نصیحت ایک ہندو نے کہی ہے — جو دم گذرا وہ پھر آتا نہیں ہے
مہ کوتاہ کال چانوی زار بوزن — لکہت چہوا کا نِسہ انہت و بنیہ وزن
کہہو حلوای شیرین یا نہ واقی — گذار و کیا زہ ناخوش زندگانی
شبِ تنہا تہ بے اغیار اتہا — باین خلوت بنا تہوبا کی سلہا
برہ شوین چہہ کہنود شیر مستی — بپیس ما شیر نر بجرس بہ پستی

ویس شیرین بہ لعل زنسبا دیا
بعد کیسہ باب بیند بامی زہ صلہ
بدی و دلیا بادشا بای شبہ حاجان
بیکا بیدامر کراونت لعونہ باان

۳۹

بیت بہس عصمت بیت پیردہ مستور
بہ ہوای کراون یان بیت بہو
بہمہ پہہ کامن اندہ مشکل تہ آفت
عیشت بہی در جوانی بہمہ خیالات
حرامی بیت قدم نہا ون بہو کرجان
ما کہ بد نام در عالم بین بان
بیتری باد بدوی چون ہمہ کرین
دستہ کدمی بہمہ وکیں یاد شاہی
شاہو نقصان کہنو کردین گومی
بمیان مردمان رسوا مہ کرج
ازان کرمی الگی غازہ بیت
مبارک ہوی تن کہنو باسہت
ون الکت مزکن من بادس
اندیکھیدہ کرہ تراون ادلس

بنز زه خم سخن آخس و وان کینه … اندریشه میل و ال آسوس نمس سینه
بیک چشم آس ناپس خشم گراون … بدبگره چشم آخس نازه ناوکن
نهی آخس و واقی پاسخ بنز … بصد خواهش نشان بینه منزگه برخیز

پاسخ خسرو شیرین را

ولیس شاهن که ای ماه جهانتاب … اگر گه فن گفتگو کو نه درین باب
بگفت و گوی ضایع نصف شب گو … بو چاین نازه و نخرن بنده خسرو
نون جهک فال بد در عشقبازی … جوانی چهی غنیمت روز راضی
ادای بدعا گیه بیزیت اکلات … نکه تا خبر نا خبرس چپه آفات
بزن فال نکو تا شاد باشی … نه بند رنج و غم آزاد باشی
به وصلکو شب بدین تلخی مه گیگم … بو مس پیاله جمی ساقی زه لاگم
غنیمت وقت چوپی و شوی تهنیه … خبر چپا روزه کس نا روز فردا
مه شه کرنه سیر از چشمه وصل … بیجم دا ماه دغه می از هی وصل
زکوه سال تهو وک تهوری مال … مه تهو خوشحال حق تها وی زه خوشحال
غم وادون زه مرهم میان جهکنا … زکوه حسن واقی وننه د کنا

ته تراون منز عشق تو وزن چهو افوس
کینه چهوی بیم در دل کس و وی کیا
شی یکک نی بیهو کچی گو وزن لوکی
مرها چمنده نند عاجت لوا کی
بکان میان تو کچی داون دوا کی
تو جانان نسکلی منه از خدا عل
تر بیس تعل مسکل کرده اول
دوا کره چپاو نطلب هشتعال
زه مطلب مباو کله ای سرو بالا
کدکی بیه بد عا بیا وی پی کیا
اگر چه دلبه تن وصلس گری دوخ
قسم چهوی ذاته شد ای دلبر شوخ
مرکه نیکین قلات چهو نیز چاره
بهو اس لوه تا یم بوسه ناره

بهم

سرس لعبه سس وقمی لعبه سه تا رضی
بیه کیف چهو اشته نا بن نمان انه
شی بیه و کینه کهو ران سعد جمش بری کیا
قبا تنه دوسه نا لکسی بنشت بی سری کیا
خدا بید بخته سا بر جمی چهو غصبیان
و بیکن چون عاشق گه بیر شی کیای
سر کت با لفت چو وکینه سر کف و رازی
سینی کیلا با غنا سر سکه شوق بنجه فجا شیه سر
زه بالا بال سر سر که بت بده رنوشه قشقه بسر
بعد وزانه لشه سر پت سر کاسه رابه بنی سر
سینه که سر رده جهک کرده با اشنی سر
پاسخ شیرین خسرو

نه بوزت گیه شکرلب بند چون شیر	دبن شاهین پشیمان گرسنه نخچیر
ببد خوئی مکن عادت زیادت	فرامش باد این عادت زیادت
به نیکوئی زه جهوک دارای عالم	به بدنامی مه گهر رسوای عالم
تعجب جهوا با فسون و بهانه	یری نابع تهون پاون زمانه
کرون حاصل بعالم نیک نامی	نفس پاون ٹهاه مشکل جهه کامی
جهو هنر با خدا اس شرم تها وو	همیشه زندگی ور عیش پراوو
عنان نفس سرکش ڑتھو دسنی	مه دس تعلیم در شهوت پرستی
به تعلیم بد آموزی مه کر خوی	نکوئی کر لکب پاداش نیکوی
بو جهیں کسے علیز من موی جهاب	دو شیوی جهی مه نس حلوا نه جلاب
قناعت کر ذه بر جلاب اول	هسه حلوا نه جهوی تهی کهن مه گل
زمستان سبزدی ذاله یس بار	بهارن هر طرف سوی جهاوه گلزار
فسم جهوم نمندوی تم بیده کرن	بو جهانی مهره سرتا پا پرزت جهیں

پاسخ خسرو شیرین را

نه بوزت ز انو شاهین طبع جهوں سام	ولی گهوڑن جهیکا نژاد ما دیم پام

۱۴۱

ولی ٿم دلبرن ماٺس نه هرگز
ٿيهر پاڻون کهست بر سينه نس پيوٽ
ز سوزِ عشق سينه لٽن تنگ
اڏه پهل غنچه رڻس نار پستان
به شبنم می وچهپن شيرين سين نيز
دبن نس اثر کيتراه چيره دستی
نه دشمن تخت شاهی چون ستانی
تهون تخت بد ره دست دشمن
غمن داڻ ج وڌن نرگسنه جهون نه
نه دستِ غير حاصل گر حکومت
نهی ته وصل من کراڻت پها نه
بجز دولت مه ٿس نسلا هنی نه
مه سنين بد کرک از آشنائی
بو نزه خود کام هميشه ظلم کراوی
جوانا چهوک نه ونکن شير گيرا

گيس پئه گاره آخر او عاجز
پهو وزن تيشه بهنب اک آرٽن پيوٽ
کرن نس بوسه هی زعفران رنگ
بو جهيه منوڙ او در تاراج بستان
بيکسو درايه از آغوش پرويز
به سستنی پايهٔ دولت شکستنی
مبر غم بٽ بو جانی ست مه جانی
کرن جهوک عاشقی در ملک ارمن
غمس منز عشقبازی خوش لهون نه
بو جهس جانی مه سين جهيا خصومت
بيا در دست بی محنت خزانه
بجيله وصل ميا نو اصلا هنی نه
نٽن جهس راوه رک ما پادشاهی
کرن مشغول پا خود ملک يناوی
ز نوشروان نسب دارا امير

[illegible]

ونسامت نه در مهمان نوازی	لمحی محنت سوگو وین گرځنه راضی
نهی کن از شرارت د غضب آو	خماره هیڅ براه گیلوان د راو
بملک روم گو از بیم بهرام	نه ره رفتن ذره آسو سنه آرام
گنذن بیت ثنا به باد لد از خود سو	نباری د راوسوی عشرت زتن پیوس
بیاد افتادش آن ساقی و صهبا	ز سوز عشق سر کرد این غزل را

غزل خواندن خسرو در فراق شیرین

مه باره کرڅت باره د لس خاره ژلیت گوس

بے عاره ستمگاره بو اماره گلنت گوس

کس زانه ونت پانه چهینت پیوس گلاباه

ژکه باوه بدن ها وه جگر تاوه ژلیت گوس

منصور صفت پیوس د زنت سور اچین گاش

زان حور بو مهجور رخس سور رلیت گوس

آرامه بدل تهو نهه مه خود کامه غم هجر

گلفامه د می پامه نه شن نامه چهلیت گوس

۴۳

[illegible]

ځی نیزان و جستی جمله کړ زاد

شمار بس خاص یو زه ماس نغراد

[illegible]

مصاف کردن خسرو با تمکین با بہرام چوبین و ہزیمت خوردن او

روانی کرنہ پنہانی شبیخون — بہ لشکر پر سین دریا ڈہوین
خبر ہوزنت سین آشفتہ بہرام — جوانمردی کرن چون رستم سام
دلیر و کرد و رو بہ راست لشکر — بہ شمشیر و بہ تیر و تیغ و خنجر
بمیدان در آبہ لشکر پایہ پایہ — خروش ہای فنی و ہنو جایہ جایہ
چو شیران از پے شمشیر بازی — بجولان در آی بر اسپان تازی
بیابان سر بسر از خیل خسرو — نیشان از سنان ہای جوان گو
ز شور مردمان بے مدارا — قیامت گیہ بعالم آشکارا
اجل گو یدکرن تعجیل از دل — سٹھا تہک پنے نوبی ابیار بیہل
ز حیرت گو ہوا بر آسمان بند — فلک کہ بندہ از برق ہا زہر خند
بحسرت پان کھٹو اسفندیاران — بہیبت زلزلہ گو کوہساران
تہوی بازار کینہ آو در جوش — رسالش از رزم رستم گو فراموش
سنان در سینہ ہا آرام کردہ — شراب خون اجل در جام کردہ
زمین گو لالہ زار از خون مردان — بچرخ آمد ز بالا چرخ گردان

۴۴

زبردو برفی موج خون ہای پیٹن
فلک رودی زمین از خون ہای بشت و تنزی
دمندہ بر زمین شد از خشم و تنزی
دلیران بہم شمشیر تیز ضربی
ز ضرب خنجر و شمشیر اعدا
روان از نبرد و بوسے گو چوندہا
زمین زخمی گو از اسپان گردان
فلک زدن چون باران ابو دان

دِنُن برِ لشکرِ اعدا ہزیمت	ہزیمت زان بہرا من غنیمت
سپین برگشتہ بخت و تخت بہرام	زِ چاکا چاک تیغ و زخم صمصام
دلبری کر ہنہ ہیرت آو جستہ	زلیت گو بیم خستہ دل شکستہ
مظفر برجہان گو شاہ پرویز	کرُن خونریز خصم از خنجر تیز
بشادی کوس دولت و ایناوُن	بنامِ خود جہانس سکہ داوُن

بر تخت نشستنِ خسرو بجای پدر

دِین اسنا د پرویزن بجُستی	کرُن یلہ دشمنس ہٹ چیرہ دستی
جفا کیشن بد اندیشن کرِت لوٹ	بنار و عیش برجای پدر بوٹ
کرُن آباد عالم اسِر نو	زمانس عدلِ نوشروان مثت گو
رٹن ہامیت زبیخ ملک آرام	فتاد اندر سرس عشق دلارام
بغایت ہویس و ردل پارہ سُند غم	ولی تہاوُن کہٹت از بیم مریم
نہ آسوس وارُن لاگُن خریدار	نہ دل سینہ کھٹُن اسرار دلدار
ہنُن چون شمع ہارُن اشک از غم	ولی برجایِ خود نے پیش مریم
ہرُن آخر کرُن گراوہ دلس سیتی	زہ پانو از قضاوا اتی ادا گیت

بهني کن آسو نالن صبح تا شام | دلکو بلبل رٽن آسو سنه آرام

ناله و زاري کردن شيرين در فراق خسرو

ڇهو فرياد ون سو مولنا نظامي | دُرِ يکتاي دريايِ گرامي

ٿلتِ شير به نشه بله دراو پرويز | شرار عشق شيرين گو سٺاه نيز

قيامت في منس پٽ بارِ غم پوين | بسختي مشکلِ هجران دوگن کوس

هرنالي ز باغ گل هٽ کنڈ چهه وزن | ني کنڈ هر بلبل زن چهه سوزن

چو بلبل هر گل ناله دون آس | کڈن سنبل زلف لاله دون آس

کهون لب آس از دندان سيماب | بهني باٺهن ڇهو کانه بيمار عناب

هرن از نرگسين لولوي لالا | ودن منشد بدن گوزن هلالا

کڈٹ نراون بيکسو سنبلن آس | باسنگِ في بده نرگراون گلن آس

گلن ٻٽ آس مو زرن رشته دُر | نه گوهر دانه تا دامن گران پُر

سنه ون آس باريں ناله نراون | سرسک از ديده تا زن ژاله نراون

کوه پانومه سينس داغ تهاو | اهنه امنٹ سو لاله راوه راوُن

هما در دام بت دمِش نه دانه | بله نراوم ژله گرمس بهانه

صبوري نج دولت پهچي تن تهاو — صبوري سبت مطلب آدمي سن دراو
جهونيرن كار رهبر دانا بتدبير — نشاني منز گرهان لازم خطا نيز
سٺا محنت بخت دركار خسرو — ٻئي سانهاه گرگ نا خير ڪياه گو
وڇين جهكنا زه ابر آسمانس — ودنت كو نه اسه ناون جهانس
كرس نقش نشا ورن نه وارا — برزوي ديني دلس منز رٹ قرارا
شكيبائي نماني كر درين كار — يرن بيت بيه برس ال سيه غمخوار
بيكسو نزاو غم دل نهاو واره — گري باني سو دلبر زاره پاره
دلس منز آسه ايس گرمي پديدار — جهولازم فاقه داون بيت سو بيمار
نهني كن وار ياكره هس تسلي — نهوك موقوف در صبر و شكيبا

در وفات مهين بانو

دو به اكرنا ودن بانو يه شيرين — نين در خانه خلوت همكين
كليد گنج هاكرلس حواله — دتن تس پادشاهي هند قباله
جهان راسكه زد بر نام شيرين — به بيماري ڈلس آرام شيرين
گرٹهت كهنه ده وصد اندوه سين قوت — جين آخر بحسرت تنرين موت

٤٧

نشستن شیرین بشکمو بر تخت مهین بانو

چو شیرین خلعت شاهی بپوشید — بعدل و داد مسکینان بکوشید
بجا آئین رسوم ملک داری — نهون بر پا لزوم شهریاری
خراج و باج تراوُن عالم لو کن — خلایق شاد تهو منند سلوکن
نهون خوشنود حرم خلق ساری — کرن با عدل و احسان ملک داری
جنان شد شاد از و مرغ هوائی — که با پنته هوا کرد آشنائی
ولیکن بهر خسرو آئس نالان — رخ گلگون سجاک تبره مالان
سٹهاه از عشق خسرو آئس دربند — بهان آسوسنه دل بے یار دلبند
جماهناه پُد نه ظاهر کرشهان آئس — خبر تس بابه سنسر تمنی پر زبان آئس
کبس آخر خبر خسرو نه مریم — شکنه شیرزن میلت ههه باهم
سه مریم مال هنخ شربر مگاهس — قسم ون آئس گهنثر پادشاهس
دمی نه وڻتهی نه درد این — اگر سازش گرک بهه گبسنه سبین
بهی کت پوزهن تس سوز دل آگهو — امی وسوسه کن تس پابگل آسو
ز مریم پوین آئس گوس خاره — سٹهاه ننگ آیه کهنه زانئو نه چاره

جهان را منت بخشش شاهنشاه ... [illegible]

چنان هول سپه تان سرو قد بود — که چشم هر یکی بر پای خود بود
روساء جهان صف بست و زانو — بگرد تخت آن شاه جهان جو
دران محفل بناگه قاصد آن شاه — به آزادی کران شادی بران چاو
بس از تکریم گفتا ای جهاندار — گروی از ذات پاکش بخت بیدار
جهان خالی کرن بهر جهان جوی — ز جان بے بهره گو بهرام بدخوی
بد اندیشت خوراک مرغ و مور است — میان گور چون بهرام گور است
نه بو زنت گوشها اندو هگین شاه — سوبه وی از نصب آسو بد خواه
مثال لانج شهنشاهن زایام — جهو پرپاٹهن به دنیا جای آلام
بمو کر در جهان اقلیم داری — بخاک تیره هم شو گنت همه یاری
بوی کهم فیلتن زاون کریت چاک — بمنت چون فیل فکن بر سر خاک
بتو لاکن به و در خاک ده رات — جهان خاکس شرپ کهم کهم خیالات
بنهی پاٹهن کرن وارا شکایت — ندیموزان شکایت و دلغایت
شهنشاهن زهر سوگ بهرام — ولن ماتم لبا سازن و هن نام
چهارم روز وقت صبحگاهی — عدالت بیوٹ وقت صبحگاهی
کرن گوهر نثاری خاص و عامس — غزنیا کا نه تهون نه روم و شامس

۴۹

[illegible]

بهی کن مجلس شاه جهاندار ... کرن از نغمه پردازی گهربار

ملک را بود عادت جاودانه ... خزانه آسو بخشان بر ترانه

به بخشایش سو مرد عشرت آور ... کرن در گوهر و زر غرق تا سر

التماس خسرو از مریم در آوردن شیرین بخانه

بنربله شامه سندر درایه از کوه ... بهی کو عرصه از غوغای انبوه

ز مجلس محله خانه زنا و خسرو ... خرامان همچو مهتاب سبکرو

شده مستغرق سودای شیرین ... بجان و دل گمت شیدای شیرین

تلن بمثیل شیرین پیش مریم ... دم عیسی هتن بنن و ن دمادم

مهنش شیرین چهه بدی و ده بهتر ... همیشه بیدل و رنجور بهتر

ولیکن هیچ خبر کان سرو قامت ... چهه کرتهه بدنام گیتر سانه بایت

مه یل از جان محبت با گراوش ... بجای صد نهادون قدر کراوش

زه و جب پس چهو ناتس سنبیه و ان ... بهم ناز و سرود و ساز بوزن

اجازت دم سه جازه ز دان بویه ... بوداوس و انه نس ناوس گرشس غوز

یکو فرمان اگر کت بپت سوزی ... سه نازن وازه لاگی زار بوزی

قسم چھم بال سندی تاج گاہک — کُلاہک عزِّ و جاہک مہر و ماہک

نہندہ امارہ کرہم زارہ یاری — مِٹہ بو خون کھاری پان ماری

نہ بوزنت زانو شاہن ئن انگرہ گیر — سو نہ دادوی چھیونہ دورن تدبیر

مدارا بور کرنس آشکارا — نگارہ ژی چھیہ نہم خاطر قرارا

کرن آخر صبوری در غمِ یار — بہ مجبوری نہوُن محکم دلِ زار

ولیکن در میان آسوک سوزناوو — تہوَن از نامہ و پیغام سرود

فرستادن خسرو شاپور را طلبِ شیرین

دوہہ اکہ شاورس دتونا دشاہن — بخلوت باوُنس نم کجکلاہن

نہہی کنہ پہیر ہو ہیہ در چمن ہا — بونس نشہ کوت کالا روزہ نہا

سہ مہ پیکر بو کرنس جورہ ہاوَن — زہیم دختِ قیصر ژورہ تھاوَن

سو بارہ سیمتن انتن تہ راہا — کرو باہم نشاطا انبساطا

تہ نہی بوزنت سوہ ورن آوزن واو — پیام شاہہ ہنت شیرینہ نش تہ او

سلاماہ کرنہ وُنس کاہی گل اندم — زہ نش سورس شہن ہنت نامہ پیغام

دلس منز کانہہ زہ ہو دلدار چھو سنہ — ولی از ہیم مریم وار چھوُ سنہ

خطا کباہ آسو آمنت میانہ وشنہ
زلن گو لارکن لاہور تیئہ دور
ون سی برہ گارنش دلدار آسن
دمی کرنش دغا بازنش بودرشن
زہ نزادنت بدیم شیرین نہ یانہ
بو احمق چیس سٹہاہ نادانِ مطلق
سلیمانش اتھس منزآس واجا
مہ اممنت آسو ازلبستان گلابا
اکس دراتش اجسرنت زنیش
بو یاون نحم تہ ہم درہجبر دلدار
قدم نل نیر گوی دتھہ نیر پیشم
دپئے بورانت شیرین محبوب
دپئے ہم جہوکس شیرین مہ مریم
دپئے سارم آن جام شکر نوش
دپئے نرگس نزار ان جہو بمبور

بتہ ہنت گو بملکِ روم جنہ
انن معاوض مہ شاہ روم منہ گور
نہ عشق من دلش بیزار آسن
حراما جہوم نہند دیدار دیشن
کڈن رسوا کرت بیرون خانہ
مہ الحق سوز دل کہ بوذہ جز حق
دبوا اک آس ننیس سے بیغما
زجس ہنت دختر قیصر بناگا
انہ جہوس بہاکے شاون کرانِ عیش
سہ یاون حز جہیہ جہاون گل نہ گلزار
بہ از حق سرنوشت آسہم نہ وہم
دپس شیر بہ دلو بی دواشودور
دپس انت جہی جہو کس مرہم سہ مریم
دپس آن آرنہ و یادنت فراموش
دپس ہمبرس سو مقصد گونہ زاہ بود

52

کرِت شاہی مِیبر گوک راہی	زِہ درشاہی بو درداہی نباہی
مہ مظلومی دِلہ گوبان ولہ زار	زِہ باروُمی گُلہ گومُنت ملہ ژار
بو بدوِی جہس وزن در غم دمادم	خداہتوِی زِہ دایم دورازِ غم
دُپس نم شاورن بوُزم سراپا	زِہ چھِک درہر ہنر دانا توانا
روانہ گو تِنی شاو ودغمگین	ونن شاہس سراپا حالِ شیرین

عاجز شدن شیرین دلپذیر در دیر نوشیدن شیر و کوشیدن شاہ و در تدبیر

دپن راوی سہ مہ روِی فصیح پوش	بعادت آس شیر تِرہ کران نوش
شب و روز اندران ایوان دلگیر	غذا آسو سنہ کہنہ چیز نشربت شیر
اگرچہ گونہ گونہ خوانِ نعمت	بطبخ آسہا تس بالطافت
سوترا ونہ و ڈنکو نس آسو نچو بر	عزیز آسو سنہ غیر از شیر کانہہ چیز
باہل تیہ دو ایاس نیمتین نیر	تِنی پہٹہ ژیر وانن آسو تس شیر
سو میدان آسو پر ار کہُر در ختو	رہمہت سوی باہل جای دِگر گو
بہا کسُن نی موجب ہنت تُورہ	کہناس کس مِنز آسو تو بجور
نتی پہٹہ دوان آس پرشنار	تِنی مہ طلعتان گلروِی کم بار

سحرگاهان بحسبت ووچھی فرهاد
مع القصه بصید نکرهم و نمکین
برونِ پردهٔ آن حورِ پیکر
ز پرده دراپه بیرون آبه زا بنوه
چو طوطی ہنو شکرینه پاره ہارُن
موزرُ شیرینه لعلِ لب به گفتن
شنیدم نام او شیرین ازان بود
کرن بیه در سخن گوهر فشانی
پتھر پیوو زمین لدُو سنه کنه ہوش
رخِ شیرین وچھیت از خویشتن گو
شرابه پیوین عشقن گوس خاره
چو آن در کره جا در گوشِ فرهاد
نظر شیرینه کرنس عشقه ناره
پتھر پیومُت نه عقل و ہوش گومُت
کرن با عقل جوابد لنسه ز بنبان

روانه گوسُتا وورِ دل آزاد
اَنُن تھٲرِت میانِ قصرِ شیرین
بہه ناوُن فرازِ کرسیٖ زرد
بیدا ہم نون زن از پردهٔ کوه
وچھیت ہنو پہلوان پاٹِن مارُن
ہرن ہنتس ز لبِ شیرین رطب زن
که در گفتن عجب شیرین زبان بود
سُوکھ کن عشقه ناره دُو ہاٹی
کرُن بامت تسند گفتار در گوش
دتِن از دستِ خود دل ز زمین پیو
کرُن چون غنچه جامن پاره پاره
جواب ووناب در آمد بفریاد
وچھون تس عشقه نار سینه پاره
ز پھر گل چھ بلبل تنه لیو مُت
یه بیچاره گنه ہن ناره جهو کرجان

حقیقت یاد بہ سن نش پچھ مہ نعو عہ
پہ صورت سن نشہ سن مو تان نعو عہ عشقہ ستہ عشقہ
بسہ نار باش غمہ نش عجب
سہ رقیب لبہ بلاو نعہ
غمہ ژ فہ کہ ہو

بیا بانو کہو منز در یکے ماہ ... کھنن جو یاہ اِن تا قصرِ آن ماہ
ژہی جو یاہ دران شہر سبہ پوش ... بناوُن بہرِ شیرین ازسر نوش
بہنہ کن گلشن آسن چھیہ تہ آب ... میانِ موی مشکین جوہی سیماب
میانِ صحنِ قصرِ آن قصب پوش ... کھنن جو صاہ چھو کوثر ازی نوش
خبر شیرینہ یامت گیہ ازان جوی ... یکن محنتہ چھکن دا ایس سہ دلجوی
ٹھاہ دلستا دگیہ در کارِ فرہاد ... رخس سٹ بوسہ کرنس کافرین باد
گران قیمت منس کنہہ شب چراغ آس ... نی رخشندہ زانی رتس چراغ آس
نہ درت دُنس اپح محنت بہ چھی نہ ... نہ شُہرت تا قیامت روزہ ہکی نہ
بہنہ یامت بہ تختِ پادشاہی ... تہ برتھہ شوبی کرہی ترتھ حق اداہی
رٹت فرہادنم یاقوتِ احمر ... نثارِ پاو سر کرنس سراسر
ازان پیہ سوی صحرا درا و تنہا ... بیون صحرائی اللہ عشقِ عذرا
دتن از عشقِ یارِ نازنین تن ... بچھ غنچہ چاک جامن نا بدمن
گرہ بر خاک مالن روی غمناک ... گرہ رخسار تراون برسرِ خاک
گرُن تہ سر چھدن منز شور و فریاد ... وُدن نش گلبدن یارس دتن یاد
بہ کیاہ تقدیر آسوم یا الٰہی ... بہ کم کا پچھو م بہ کم کرہم تباہی

سہ رمت نعو بسہ ونیا ودوہ
مہ امہ جو دہ بوز مے دل
سہ امہ امسہ جو ودن مووہ
بوز مے دل
تنہ منز یادہ بوز مے دل
سہ امہ جو دہ بوز مے خوار
سہ امہ یار بہ نس ژ نا دا
سہ نجہ و فا دا
نہ دلدار
سہ امہ سہ لا و دو موہ
سن منز یادہ بوز مے دل

بوس یادہ صاحبزادہ
کھنہ وادہ نہ کھنہ عزمہ
امہ ودھم یادہ
بوز خادہ بوز مے دل
تس یادہ کرن امہ ادہ

مہ امہ مجھ ادہ بوز مے دل
دنیم نزر حرہ دورہ
ژھ اکھ یادہ پہ کے فقہ دورہ
ترس یادہ یار کی ادہ
دنیم تنز دارت روزہ ||
گران پیدہ نہ زبال ||
شامس پیرہ ہن کرتہ اپہ روال
ژ نیہ دی تن کہ یوزہ ||

چھوکھے بندہ صفا وُندہ تہوُن بند گیا کرہ

اجل سا رُلہ مُت لورہ مہ امرہ حورہ بنوم دل

نامی گر شہت وتش نادکرُنم پارہ زبیاد

گیاہ چہوسں مُدا کھم پن پورہ مہ امرہ حورہ بنوم دل

نہنی پاپٹ آسں نالن ہر شب و روز	بجشمش نیزہ گومت روز فیروز
ہر ہفتہ ز خود رفتہ سوشیدا	کران بر قصر آن دلبر سلاما
بکرہ حوض فیران آسوہ رائش	قرار از درد و غم آسوسنہ سائش
نفس از حوض آن دلبر جوان شیر	غذا آسوسنہ کہنو کہنہ غیر آن شیر
بہ قصہ شہرہ گو در شہرہ آفاق	گمت شیرینہ بیٹ فرہاد مشتاق

آگاہ شدن خسرو با تمکین بر حال فرہاد مسکین

بجاسوسی خبر ہنت اکنُ ناہ گو	نمی گرُ عرض پیش تختِ خسرو
بیہو آمُت بلبلا از سرحدِ چین	گمُت سوی عاشقِ شیدای شیرین
د فہمں ہیرن بیابانن برہنہ	بکرہ دحوضِ الش نخ ان چہو شخنہ
ہناگوش گو نہ لورت شہ دراکان	مہ سہدر دا لعالم گو بیدار

٥٦

ز سر تا پا برسم شهریاری — کریا هن واریاه گوهر نثاری
گهر پاشی کریا هن گهنو کالا — ازان زنه گو نه دردل نه خیالا
زند پر پیزا و چون دید پرویز — کئت و آنکه لب لعل شکر ریز
پرتا هن اول شاهن کته آچهو ونگاه — دپُس هم عاشقن ملک ته توزاه
دپُس شاهن چهو پیانته کار کریونت — دپُس هم جان فروشی نوبت بنوبت
دپُس هم جان فروشی جهان مناسب — دپُس هم چهو کنه تمه شهر کته کاسب
دپُس هم گهتو ولس جهوی سوز شیرین — دپُس هم ساسه گن از جان شیرین
دپُس شاهن هنده عشق کو مکر دیو — دپُس هم کرته بیه از دست فرهاد
دپُس هم انت اندته جهسر واقی — دپُس هم عاشقن هنده کار جهواتی
دپُس شاهن سڄ سلطنت جهوی بهتر — دپُس هم خود نظر بر اصل خود کر
شها ننگ آوشه پیو التها هس — اثن نه تاب هندس جو بس
زبوجه گفتگو دره کار دیگر — دپُس شاهن که ای مرد دلاور
کوماک بڌ جهو مشکل منتر اتن — جهو خلقن نت کهیان تکلیف اتن
بو جهوس لیء ین فکر گوت جهو فنکلی — سو مشکل گهر کرن آسان تدبیر
کهتن گهره وت اثن نت کو سا هن — نن گهره چالن صنعت شهریاهن

٥٨

رخ تاب شدہ برگ گل
نہ بیچان عنبرین سنبل
نہ لعل لب پستہ پیالہ
تابہت بادام غنچہ زادہ
چمنس قمر نسیم خانم
روان دربان زنان تہ عالم

سہاہ چہوس سینواو بیدارا
نسند بادام چشمو نیوم آرام
بسہ شہار زلفو نال وَ لُہم
نہ دوم گنجِ عشرتے سنجہ درکار
بوآسوس ہاجہ ہالس خواجہ زادہ
ستراباہ چیوم از خمخانہ عشق
مراَن وت بینوسن تا بانجام
اچہن می گاش ہاوم آشہ جانی
گرفتارم بدامِ چین زلفت

رواوارا دواوادس کرمنا
آنہ گٹو گوم میلوم مندنن شام
دلہ نے آس در گردابِ ماتم
نہ بیٹہم سنجہ دل جز رنج وتیمارہ
سلیمان واجہ کر انکھاہ راجہ زادہ
گزان مستی شدم دیوانہ عشق
تہ کرہتہ اک نظر از چشمِ بادام
کنین خشخاش کرادم راشہ جانی
گرفتار بند چینن آئین زلفت

غزل از زبان فرہاد

دُدُم دِل عشقے ناوہ بیہنا یار بے چارہ
بلہ بوچانہ دیہارہ بیہنا یار بے چارہ
حلب چہوی سینہ آئینہ حلب تہتو صاف آسی نخ
جفا کارہ ستمگارہ بیہنا یار بے چارہ

بیہن بیہن تابہت باغ بستان
نہ بیہن زارن سنبل پستان
چمن وا غنچہ بیچارہ
بعد وا ستمگر فریادی
قہوہ نرگس زادہ

چه‌وه دنیا بی‌وفا آخر مسه‌تت میه‌ت پیه‌ن فاخره
گفا نامی چه‌وه سمساره یه‌ن یار غه‌مخواره

تنبس نالن تیهی پاپ آسو ما پویس
سحرگاهان وه‌تن با درد و افسوس

زهان از زخم تیشه سنگخاران
گرن ریزه حصار استواران

زطت روزانه سنگه ماله تراون
شبس در سوز شیرین ناله تراون

دوهس بر عزم جبه‌هم رزم کهسار
شبس در کنج غم در ملخ دلدار

گره از جوره خسرو جنگ با کوه
گره از سوز شیرین درد و اندوه

یهی کت مشهر گبه دوزمانه
خلایق وه چه‌نه آسه از هرکرانه

وچه‌ن پیش آموتنند کار سنگین
بحسرت آسوه ژابان لعل شیرین

آمدن شیرین پیلی گون بر کوه بیستون بدیدن فرهاد مجنون

دوسه اکه شادل ها شب افروز
پری روه مه‌جبین شیرین غم‌سوز

نگاران بینه‌هاران آتش گوهر
ون افسانه هاهی خوش زهرور

زیش عیش گذشته آتش پاه دل
زلب افسانه دلی وی ها ساروکن

ونانی آتش هارن تیش به سنگین
زهرگونه حکایتهای دیرین

غزل فرهاد

۵۹

بوره تم ناری روز تم ستوئے
خاره سبت باره دل کرتهس آهن ګتوئے
باره بوګی تهس بار مېټه کهتوئے
بنه کمان ګول چپوی رتوئے
عاشقن لره ناوکن آنه ګټوئے
ربنه قدن قدی چه تو خوش رفتار
ببلِره بنِه ګومنت غجون منتوئے
عشقه لارن وانا وتتوئے
روښت د باغ سرو ګلزار
چشمه د وله توبان نندرې لتوئے
عشوه انګېز چپوی موګهه بنه نشتوئے
سوده بیا تو بجزه ګو روز تماره
ناله ډن نار چپوم لاله ډن نتوئے
موله ډن ناوشم ردی پوشه ټتوئے
ردی چپوم سینه موی نوم تېتو

چپوم باره منتوئے ناو دیدار
ګاره چپم واره باټ ناو خسار
چپوم باره ننتوئے ناو دیدار
مره بنیر لاینت کړان افګار
پهلمښت بنه کمان ګمه نتوئے
چپک خون ناران پک لتولتوئے
سخدس سټپ ګوزناره نه یاره
سروقد لوت ګهتس ګتوئے
ګوکله بیر شر اوډل قدم لتوئے
بنبرنل پشکه منه سپه بیار
پانی چپوس غمو آهد منتوئے
پره وګهه اس اوبره پېنتوئے
بلشلن جبارا ګړه ناچاره
چپوم باره منتوئے ناو دیدار
خوی چپوم لاګن بله ګردار

کرن از هر طرف جاسوس راهی
نهی جاسوس آئی از هر کرانه
اگر شیرین بنزشه آئی تراون
نهی کن سگے خبر شاهی بهیجنی
وحیبت فرهادکه کن جو وی دلدار
بضرب تیشه بڈ کهسار تراون
پنه تن بوی شیرین کو دل افزا
نهی کن تابیک همه لعنه بدوی
بگفت بوننت سین آزنده خسرو
بپرسین دانشوران تدبیروانن
مرچکن همنت به رشعی بتارگ
وپس تدبیروانوای جهاندار
گروشهود در هر کوچه در راه
کهکن اک قاصداه راهی نظر باد
دنیشهی مرگه داده گل جنت

وتن بهو حال شیرین تم کماهی
خبرنش وا تاوون دانه دانه
خبرسے آئی شاهی واتاون
گمر ز ویک فرهاد آئی شیرین
سهاسرت گوانوی دیدار
کنن متهبه زمین انبار تراون
تته طیل صفت کوست چهوفلوا
بضرب تیشه سازو کار خود طے
زبیائی وبهوشی پهنر پیچ
ان وقت بتوین ام جوائن
گزهک یه بتوئن تف زه تارک
اگر نه هارن زه چهوی تدبیر ابن کار
که شیرین جان شیرین داد ناگاه
بدرد ورنج محنت سوی دین باد
نهان شیرین چومه زیر زمین گے

سهی سر مرده بر خاک آسته سیر — بوله دور انده بینه زندانلیق ایله

باتین بر لیب بیغتدی نام شیرین — دین بر باده شیرین جان شیرین

بهی کیم عاشقی عاشق بیگه — کیم عاشق عاشق صادق بیگه

چه خوش گفت بیت مولینا نظامی — چمن بیرای باغ خوش کلامی

بباید عشق را فرهاد بودن — وبس انگاه بهر دن شاد بودن

آیدی شیرین بو کوه بیستون براسه دفنا بیندن فرهاد مفتون

دین ارادی همه بلیه فرهاد مسکین — زبان قیل سیر گیه از عشق شیرین

تیبیه بیش شیرینی ده اته باقیت — بهیر بر خاک یاتون سرو قامت

دوعن پیش یان هادن آیه لارن — غریبیں تن شهیدیں اشک هارن

بیتون بر خاک بومنت سرو چالاک — جکیده مرده بیشه شه بر خاک

کفن دیش نظری تیبه این پوش — گلاب و عنبره کافور ملبس

غریبا و ده میان خاک یاتون — بیهیس گنبدا عالی بناتون

گلن دره بر لباس سوگواری — ونه بیج بتس شهیدیس گن برابری

کیم بیچاره یا ده یاده کرمک — بر تخبیر اجل دیوانه کرمک

کیم بیچاره نی هسته باد جیانی — مهیت گلم نیهی متاع زندگانی

٦٣

علامو بنہ سوی شاہِ جہان بین — خبر از حالتِ فرہاد و شیرین
شہن ییلہ بوزگو مہوت فی فلوا — سٹھاہ کھوتر از مکافاتِ عملہا
زکارِ خویشتن وارا اجل گو — کہ گندم روید از گندم جو از جو
اَنگُ ثہارنت بغرازِ حکم سامی — قلمزن کا تباہ نامی گرامی
پیچنی عنبرِ سارا سرشتہ — بشیرین خسرو بنت نامہ نوشتہ

نامہ نوشتن خسرو خاقان نژاد بجانب شیرین شکر سواد در تعزیت فرہاد

اول حمدا ہٹن جان آفرینش — دِتن نا افلاک ہم رونقِ زمینس
مہ بو رمز ہی بنت فا نگر چین — زبہر شیون فرہاد مسکین
پیالہ فی منش بٹ بار غم سوی — رٹ بار غم قدِ شمشاد خم گوی
وتت چین جیبِ غنچہ چاک جامن — بناخن پارہ کر بہک نا بدامن
سمن نارس بناوت لالہ ثنارا — نرگس کرنہ چہ پارہ آشکارا
نرگسدان سمن نارس تھ قت آب — گُٹت سنبل بناخن ہای عناب
ٹہٹت لعلِ بمن سیماب الو — وِتت لولوی نرمژگان سنا نو
بلولولعلِ بہا کر تھہ لالہ — بوزِ تہک کالہ گیسو والہ والہ
لباس لاجورد بہ تخت قائم — وِلتَن تہ تل کرتت شیرین بگم

چهوٽيس پو ملتو آغوش ايام
ٿو جهڪ شمعا سو عاشق آسو پانهنجي پيه
نُقف بيد وانه اڪ گو ڦتو هار رس
اگرچه گو حرت خيره و مسڪين
سو خط بلبه ڪانهن ڪري شڪر آميز
ٿهن و ر بيشيس دلدار يگانه
مشڪين موي عنبر بوي دلخواه
ايهين هن پيٺه ٿن نگيه مگر نس
وچهون چيده آتش په ٻنائيس
پچو عنقا زخود پنهان مخوديش
شتر از سوز آن خط مويس لعل

در آخر خاڪ ٿيندو جاي آرام
مرڻ پانهنجو ويٺت شمع ڪافور
پهو ڪياه په واپهو نواڪ پل تمام ٿس
نه غم آسن سلطنت جان شيرين
بعد تعظيم تهادن پيش پرويز
سو خط در دست قاصد ڪري روانه
ڪڪا يڪ پاڻ پنج از نامه شاه
تحقيق نت مهر نهد سرخط منتش
ٻهاڃي گل نهر ڇيه غيبت ڪناش
ڪه اصلا جاي ڪشيدن نبودش
ويهان بابه وڏ شڪر ذهر هلاهل

در وفات مريم

سو خط بلبه ڪهو شهن دو مرگ فرهاد
مرت گيه مريم ز حڪم خداوند
و پان شير شيه و تنش زهر آگين

پني معشوقه مريم جان بحق داد
چهو لذت زندگي بند يعني ڪه چند
بدان مهمي هتن ٿس جان شيرين

٦٤

نظامي پاڻ نامه بنام حق تعالیٰ

تمهید داستان

اکس ساوان نه تهاول مرده در خاک — بیس کراون نه حجرا و جگر چاک

کهی بالای مریم خاک پاشد — که از غم روی خسرو را خبر شد

به دنیا بیوفا زانی بهر حال — وفائی چهینه در دنیا نه مثقال

دوین تارن چهه فرصت در میانه — بیولاگن چهو دنیا قید خانه

اگرچه دختر قیصر نه دنیا — روانه گیه بدار الملک عقبی

بمعنی آنس گنج آن سرو چالاک — چهولا نه هم گنج نهان در دل خاک

اگرچه بیو چهینت پوشاه نه گلزار — بین گل کیبت لیکن دل پسه یار

اگرچه کو نه باغ اک سرو قامت — مخور غم باغبان لوزن سلامت

اگرچه کو خطا اک دانه قطره — چهه بڈ قدرت خدا ئیس نه خونه

وسه چهی تا وسه زاید مسه وش — لچهه بد چهی وچهه نازک اچهه لوش

چهه گا ڈل صبر نه آلین ما من منز — چهو صبر قدرته نهند دادن غمن منز

ز دیده ژاله بارین چه حاصل — بنا خن سفینه خار بدین چه حاصل

مه و دمریم مرنت در ش دئی نه — اگر عیسی بنگ پهرت یئی نه

اگرچه بمنه ز دنیا بیون رخصت — چهو ماکهه زنده مومنت مو میتش پت

نصیحت بڈ چهه پرانن هند به گفتار — نه تش نهو چهوی دس آخر مکار

صف اول امیران بند استاده
دوم صف از فقیران پیاده
سیم صف ز بیماران دیگر
صف چهارم ز مجبوسان محبوس
پنجم صف خوبی منند ایستاده
ششم ... نمیخشد سر نهاده

بمنس نغم نل سه ماذل آسن نهادون | بیاز وناز هاوت آز ماون
دلش در عشق شه گر آز مے کرد | ولے از ناز کیها ناز مے کرد
رواج جنس جون می آزمودے | متاع خویش را قیمت فزودے
سو بلبل تنبلن گلزار دبشت | به نازن گرمی بازار دبشت
سو دلبر هو که گلمت نش بران لحل | به مه پیکر دوان عمداً کنه ڈول
سو همبر عشقه اماره بلن سور | به پیزنل کرن نخره تلن فور
عرض آسوس کرم شه پایبوسی | برم شفقت باین عروسی
بکابین در شبستان و اناوم | بجای صدر نهاوت خند کرام
سو شه در نازن آن طناز گو تنگ | که آن آهو چیان آبد فراچنگ
کرن کوتاه دستن از چیدن گل | قدم نزاون بمیدان تغافل

در صفت سلطنت پرویز

سریر آراسین بلبه شاه خسرو | نه عدلش یافت عالم رائج نو
بعالم کاهنه اکهاه آسو سنه ثانی | نه در دولت نه در صاحبقرانی
بهن بلبه آسو در در بار شاهی | شبن آسمن عجب صاحبکلاهی
میان بارگه آسمس نوازن | ستاده باز صف بر پای آسن

٦٦

[illegible]

پسکنه تفیا چہوین نخس بن ازفتند
غسنه نامرد و سکنه پش کنده وانده منبد
فقط اک عیب چہوین باغیب احجاب
چہہ ہم شمن سخن نیان بنشر بحجاب
ہہ بسکنه اندان منفر قیند
عیان پانہ بہ اسکه اندار باده نعد
چہہ پانہ پانہ حفا سکه ازن و مستبازی
نفیا ضحی ہبوان سرم بسینه رضی
بغدایت پاوشیا مس سرم ایل
بتہ خیت سکنه حسکیان سوبانی
سیپن کہان اندوہ ہمسین شیرین
ولی و درد حوف سکہ اندوہ حلیمن
سکه ان پش سکه حیان سکه برم زبانان
نندانبع ازن سکه اندیش زبان دار
نندانبن وارا ازن نمد حیدار

عراقک دم وشا مک حکم فرما
بقدر پایه سر خم جمله بر پا

بسوی اہلِ مجلس پادشاہن
پرہن ہنو نخم نگارن کجکلاہن

کتنکو گہرہ حسن و صورت خاص مرغوب
کتنک بہتر چہہ محبوبانِ مطلوب

دیسُ اک تاجدارن در زمانه
بروم اندر وہوم حُسنک خزانه

دیسُ اک عاقلن ای جان جانان
چہہ خاتونانِ اقصای ختن جان

دیسُ اک ارمیخ خوبی چہہ مشہور
سیہ چشمانِ آن شہرند منظور

دیسُ اک ای شہنشاہِ جہانگیر
چہہ شوبن در جہان خوبانِ کشمیر

دیسُ اک پیر مردن پادشاہا
چہہ در شہر صفاہان اک زنانا

بدنیا از بہشت آمر چہہ زن حور
سیہ مس کھاس چہہ حسن چشمانِ مخمور

قمر پیکر دل آرام گل اندام
دلن بنہد دام نشند چشم بادام

کمان کش شاہِ خوبان ماہ دلجوی
پری رو نسترن بو عنبرین موی

کمالِ حُسن چہہ پیسن شہرادن و
نگارن سبیت ہارن یادون ثوه

بعشوه سرمه چشمه نہند تلن بام
بنان در چشم عاشق مندن شام

ونی کیاه سرو قامت تیس جو کیانان
ہمه ناز و ہمه ناز و ہمه ناز

میانِ خرمنِ گل پروریده
چو غنچه حسین و نارِ نو رسیده

٦٧

بہ بکت و بیدہ پیاوان پی سال
کمولن نه کانه اکھا واقف پر احوال
پس از یک سال کو سوی صفاہان
بہمراہ غلامان و سپاہان
نشان قصران ماہ پری بس پیش دران
سراغ خانهٔ دلبر ببن بام
غلامی بیست ہاتہ وان وده
پیکان ہاتہ وان زلفه بردن
غلامان درا و از نگاه
وہیون دیدیہ در دعا نوانا
تریبون چشمان جمین شان
میانِ قصر زانن شاد و خندان
بود در برج حمل خورشید تابان

٦٨

بهه ناوُن سرِ فرشِ نگارین
زبرده درایه خاتونان شبگرو
ملافا نهاه کرک باهم نشاطاه
ببجی شاهس گرت مخمور و مست
کنیز اخاص آسس سهرِ خویش
سبنا جن سی بافسون و بهانه
کنیزِ نازنین ماهِ شبگرو
شهن همه وش خود پوشه ماله
بکامِ دل زجامِ وصل مس حا پو
چهو کونه وجهنت ون سهم یارن
سیمانن تن کنیز شکر آمیز
بحکم آنکه آن شاهِ زمانه
پگه بله آشاهِ خاور گو جهانتاب
زحالِ شب به بیش شکر از نو
کرن از خود نوهی واقف شکرلب

پس انگه درایه رشکِ چین و باچین
خرامان آیه پیش شاه خسرو
شرابِ ارغوانی جیوک ساهناه
زبستر دایه شکر شمع درد
زسر تا پا گنڈن بش زیورِ خویش
کرن در خلوتِ خسرو روانه
بمستی زایه در مشکوی خسرو
رٹن از جوشِ دل همچون غزاله
بامیدِ شکر حلوای تر کھیون
بمارکن لای تہنیان دون ابارن
سٹہاه مدہوش گیه زآغوش پرویز
بجھبی آسو کیا ویشانه
کنیز صبح دو برخواست از خواب
سراپا باوش احوالِ خسرو
پرزیس یا کہنه سو شاهنشه از آن شب

شکر پدوی کنن شوبن ببازار | کمسی نهادن وارا هرن و بار
دِلس تمه پهوک تَروی آبن دوی بانو | ژه مازانت چهوپس غم رده شکر میانو
تسند وی چهوم قسم بیم چرخ دوّار | بعالم باکواکب گره بمو دار
مهمیانوی گنج پنهان از تلاطم | ونتامنت سلامت بے و منوچهم
به دُرِ چیده چهوم نادیده الماس | دُرِ چهوم لعل رُمانس دنی چهایس
موزُمُت کینسه برگل چهو منه سنبل | مُوصّل چهو منه گومت گل به بلبل
چهو نهومُت خالقن چون مغزِ بادام | سو میانوی گنج عصمت ڈنجه از نام
گیهنہ چهم سٹها در جلوه سازی | نبی مصروف در مهمان نوازی
نتی تادوش هم آغوش آسے | ژه شکر نوش تم افروش آسے
بدهوشی ژه مستِ باده نوشی | بودرگن دم نهائی جو فروشی
بو اول عشق نه دو کان میٹهراون | کرشمو نازه چشمو نیر نزاون
گنه هن چهس غایب از چشم خریدار | دِوان حلواگن چهس یس باعیار
سنت فول نزاو گره پله صبحگاهن | گره نیرت سره کره بادشاهن
صفا نانک کرن مجموع مهنز | بره هن از پاکے آن ماه انور
زهر سوداو از مردان حق گو | گواهی هر یکے بر پاکی او

[illegible]

قباي قير ولمت آسمانن
لباسِ ماتمي گنڈ مت جهلن

جرين جهنبان بجي سرت گيمت
جو بد مستان بخواب مست بيت

دران شب آن پري وِي گل اندام
به تنهاي دِن از صبح تا شام

سٺا مشكل جهيا آتش مانجهه رات
درِ ذن مانگو يزن غمگوسات

اول آسوس وِلس اندر غم بار
دوم تنها دران شب روز بيدار

سين جين زلف خود آشفته زاري
بغم هارن هنن اسك اندرِ زرد

دعا منگون بدرگاهِ الٰهي
وُدن وارا زوِي عذرِ خواهي

مناجات بدرگاهِ قاضي الحاجات

خداوندا دم از سختي رهائي
تنبس بخشوم دو بيچ هاش روشنائي

ولس شمع بقينگو گاش هاوم
اجهين از نورِ وحدت آتش هاوم

لباسِ صبر بخشوم بر بلا ها
مه از ماوم به تير ابتلا ها

عفو آمنت جهيودر عالم صفت جانيو
عميق وهين بحرِ مكرمت جانيو

شرف بخشتم تنا تيرِ اجابت
شهيدن صالحن سين قرابت

بفيض وفضل و رافت مرحمت كر
بستاري گناهن مغفرت كر

زهي دروازه رحمت گشاده
خصوصًا بر گنهگاران زياده

غریب افتاده چون بیچاره مسکین	اغثنی بالغیاث المستغیثین
رهانی ده زمه چیمنه کهنه سبیله	شفیع المذنبین امتی وسیله
دو کهن داده ن غمن میانن دوا کر	دوا از خاک پای مصطفی کر

آمدن خسرو در قصر شیرین به بهانه شکار

نهی پاپٹ آس نالن تا سحرگاه	ز درد و سوز دل در ناله و آه
ودن تمند قبول بارگه کو	سبنت قول آفتابن نراویر تو
بدل کر رغبت نخچیر شاهن	در آرایش وتش فرمان سپاهن
بار سپاد پیپا کهتو شهنشاه	سپاه و د تو بصحرا خیمه خرگاه
بکر دمرکبش لشکر نشاده	کله کج بر سر از نخوت نهاده
پس و پیش سمند راهوا کش	کمر بسته هزاران تاجدارش
مرصع بیکهزار اشتر بزیور	صد و پنجه مکلل پیل با فر
زمرکهباهی زبین لعل اک ساس	نی ییرت بیاقوت و بالماس
بدین آیین چو از خانه برون شد	زمین از بار زیور نازبون شد
منادی کر شهن بیرو شکارست	دو دین کبتزن نفرح نوبهارس
ز شیرین عشقه دی لس در جگر آس	ازین احوال شاه و دین خبر آس

بیگدم کو سوارِ پشتِ شبدیز	جلو چاړن سوې قصرِ دلاویز
حفاظت کړه باپت گیس همراه	غلامې چند از خاصانِ درگاه
خبر شیرینه بامنت واش پرویز	چهو پراین ډیډه تل بر پشتِ شبدیز
هر سک باده رجامِ حیا پوس	فوځ مالا رحصارِ ننگ و ناموس
کړه ون فرمان بنخنی فرمان پذیرن	کړنت ار بسته خود آهسته بیرن
بې قربان بای آن جهاندار	طبقهای زمرد گول بجر وار
زدو دیبا بیابان در بیابان	کړن ارسال در دوستِ رقیبان
چو پروانه مبتیر درا به پا نه	گرځ آشفته کهځر بربام خانه
گرځ هپ وانو شه ځان پوښه دسته	سگنه کوو چهت دروازه بسته
رقیبا اک انځ لس حال باون	کوه دروانه باړن بسته نهاون
دکس اک ساعتهاه دیدار هاوم	تنها اک کرم دلشاد هاوم

غزل از زبان خسرو پرویز

روښ مے ہائے پوښنه نهرے لو	دیدار هاوه دلبرے لو
دن تے کن کهم برے لو	دیدار هاوه دلبرے لو
پیاله هے برمی سبزاران	لاله روبه ډاله مار گلزاران

شلماز نالم اشه برے لو
دیدار هاوه دلبرے لو
قدح چاو زیب سروگردار
همن ڼش لکس کردن زلف چمدار
دیدار هاوه دلبرے لو

نظر یا منت شهن کنه پیغ پرنه پار
شهنشنه ژرن زن ته فتاباد شبه نهار
بی تن تقصیر له گلعذار سی عنبر داره
خو مهی و پیپ ام د دلداری شماره
هم شبه و دریکن ابر د گلی گران د عطابی خسرو ژرن شب
اول قصیده تکن بزر نجوب هم سلمان شتکور بانه

خورشید و ماه و مشتری لو / دیدار ها وه دلبری لو
ده پهوم رنګ دل ترا ونه / زه ګل رخساره ها ونه
ره پهوی مه پیکری لو / ها ونه طوبی قدِ شمشاد
ساوت ټهوټهن متو فرهاد / ګرفته په وری لو
پراران نامی دیدار کس / عاشق چاپس ګفتار کس

موژرا و درج ګوهری لو
دیدار ها وه دلبری لو

سه مه پیکر پری وی ګل اندام / نه ساره وی آس بوزان لب بام
کنو یا منت سروِ یار بوزان / کنیزه هت پنځ پیغام سوزان
رسه یک ون مه ګرنا ژتا ها / کروت بوقت ټهو پروازتا ها
اګر جهوک میانو جهان نخره کم هو / بحکم میزبان یک نازشراو
ونت نی درانه ټیرت چشم بادام / ګنډن ګوهر ند و زیور بر اندام
بشک نر بدن نا ون ګل آسا / لباس نه ګرن در بر سراپا
ازان پس نرد خسرو آیه چون ماه / بحجله خانه زشان نهد شاه
ونهر پس خسروانه فرش اخضر / بهه نا ون لفر بر کرسی ازر

زرافشانی بر کرسی پوش
شکر شرمنده نه بوه دروازه پند
ولی او اول کرنن ترنکی
دراتصدوران هم ترکه بر بام خانه
پاپشنه پی ورنه کرښه پیان

ګرن پهوکسی
تر نیر برنن ګوسی شاد تابنی نی پسرن
ژیر شیرین
پوابنی داد دلدار پری ازو
ګرنن ها چشم پیدو یه ژبن بد

بین لیم دی دلک زنبن
دین پهوک نا ورام بالای
کرغونه عالم درعم ترک
ګرکهم د عالم یا لاکماه
لطف ګو

دران ساعت چه بشنگ شوهانی
مه درخلوت بهت غمخوارگی آس
بوآسس خفته تنها جای خلوت
گه شین بن درعماری خسروانه
پشکر شوهم سوزن عماری
ننه آسوی بانستهر اغرض بود
بوزان چهین یه ان عقل نهفته
پکان جهوک لامه سیت ازمار خوئی
ان شکر لعبترت گاه چون ماه
رهیون خاطر ولن فح ون هندستان
ز بکدستی و کاراصلانیا بند
موئی مرهم نه ناخم جامه برتت
شهانه سوته هن خانز به تجمل
نگار شکر آوردی در آغوش
و شنامنت مه که سوزت نیا ما

مه گهتر آزرده تنت آسوی دوانی
زته تنها شو ازن ناکار گی آس
مه گهتره هم دامن آلوده به تهمت
شبنناس اندر سوزن شهانه
کرن گوهر فشانی زر نثاری
اژن بدست در شکوی مسوز
زنت ما بوش نزاوک بو گرفته
شکر تهارن مه کر بامن خ ورونی
بو جهنه لایق بزم شهنشاه
اگوی دل نبوزه دی آمن جه کرجان
وکرآید خلل بسیار زآیند
بی عشق شکر زانیانه شورت
بمحمد الله سو مطلب گوی ته حاصل
درالصورت مرا کردی فراموش
اکهی کس سوزتهم ناماه سلانا

وَنه ڇوڪ مستانی چشم یار وام
ڪهڙو ڪيڪار بڪ وَنه ڇوڪ دوه بادو ديچام سر گردوم
وَنه دوه ڪوڻي سنبل جهن شڪ شب ڇوڪو سمن ڪيا ڪاٿو
وَنه ڇوڪ ناسفته پيچ ڇوڪي در ڇوڪي جواني
وَنه جيڪ يا ڦوت ڇوڪي ڇوڻ سنبلن ٻلعل نبان ماني
وَنه شڪ پوڻو ڙي دوه جي لين جنگ ياقوت پار ماٿو

بخلوتخانه ها چاڻي اماره	ڪران آسس بو جامن ها په پاره
بعالم جز غمنت بارسے نديدم	ورای عشق تو کارسے نديدم
دڙن بو سو نه چانی روز و شها	زه نه اک ڪنت نه بوزن تي ره جيوا

پار سنخ شيرين بخسرو

بديگر بار مه ره وی شکر باره	نشکر را خواست یار بدين به گفتاره
دُين لش ای شه خورشيد صورت	سٽها جهم جان در خاطر کدورت
وَنه ڇوڪ شوخي و دولت مرماڙن	بمغروری منت شيرين نه تهاون
وَنه از نازد و لت ڇوڪي بسر شوره	وَنه لاڪن زه ڇوڪ سرمست و سرزوره
ڇوڪر مغرور شوبن عاشق زاره	لغم آسن هميشه عاشقن ڪاره
شو بيا با عشقبازی حيله سازی	مه ڪر با عشقبازی سرفرازی
ڪيا بين جانه برابرتي آره ڪارتي	لجابين جان و دل چاڻي برارتي
وفائي منز مه ای شاره جهانگير	ڪر ياڪے نه بظاهر ڪنهنه تقصير
زه شکر ته هار نی مثل مگس و راک	ميان عشقبازان بوالهوس و راک
لهم ڪياه سود در غم لبسته آسن	مه هش گلدسته خوار و خسته آسن
وَنه ڇوڪ حسنه ناغنس سرو آزاد	هوا نا ديده هر ڈڪ نحل شمشاد

سر شرمنده روزي نه بيدار
پاسخ خسرو شيرين را
پاسخ خسرو شيرين را به ديگر
شاهين بزاری با رديگر
بيٹ سنخ کوئی ای سمن بر

٧٥

جز داغ ڇوڪ صوورت که جيوي
وَنه ڇوڪ نه ته ٻوذي در بيچ فرزوني
زه در آئينه ديش چيک بن وبان
الحجهم ڇوڪ ڇوڪ حسين صد بار دم تان
هين تانارد ر و لن پاره نيش
زه بد وی تکلي نا ساز ڇوڪ غمارت
ولا بن جيدي پيڇ نا مڪاره ديشين

وَ بن ڪي ڪار ڇوڪ شمعنزی
اگر چه ڪبيره نيتم جوشن ڇوڪ ندي
دپی وان بيڇ ڇوڪ نه مين
دن ڇوڪ ڇوبن ڇوڪ ڇوبن ناري
نه اگر من تيچ ڇوڪ غمي ڪيان ڪفن
نه دي دخن بوي ڇوڪين ٻان باني
ولي خرد بيني مه لا ڪرائي ڪه دوبين

پاسخ خسرو شیرین را

مه چهک آرام جان ایجان جانان	لبت کرده طلب و انوم بلب جان
کمند زلف مشکین مو تړاونه	مه دیوانش بپا زنجیر تړاونه
هاهینب چهوی غرور صورت خویش	هنااَن زاری خسرو نه درویش
مه بدوی چشم ها دک امنه خونه	پنی هاری چهوسی عاشق بوطوطه
چهو دل فرحت لبن از دیدن گل	مه تنت بر عکس گو بالکل تبدل

پاسخ شیرین خسرو را

دگر باره دپس هم گلعذاران	زه چهوک سرتاج سارن ناجدان
مه ول در طمعه شکر بلا بل	مه دل چهون آب تهته کنه چهونه حاصل
فسون خوانی کجا در من پذیرد	که در عیسی دم موسی انگبرد
بو کرمانے سنگارین در اک پانه	منت شیرینه تهاوک از بهانه
لحی محنت فجی ون نیز تنو پهیر	حواله گرشه تحق ناحق گرهی فنیر
گره هن آسوی صفاهان بوره کنو آک	چه نسبت خاک را با عالم پاک
گلاه نه ماره ته خارن کیاه چهو ورلان	به تشبیر فسون شیرین مه بارن
مه د غربت مه زه ماره ای یار دنجوی	مه تهو د رنج و غم تنها دربن کوی
زه با همجنس شوی عشقبازی	مه کر بازی مه سبکتن حیله بازی

Library Sri Pratap College,
Srinagar

گرہ دل زم تہاون چھک گراہ گرم — مہ سپنن روزہ تنہا بادل برم

بو دلبر چانہ خونہ جان ژہ مارن — ولیکن چھوس خدمت گذاران

نگہہ والن چھوسی پاین وفا چانو — ون کو نہ روزہ حمّالِ جفا چانو

سپنن نزدیک شب وہ لوستس آخر — غنیمت چھوی بہ دم وسواس وغم براو

نبن بر روی شب ہتو موی پارن — چہ اشکِ من ہتون سیماب مارن

ژہ نش چھو سنا بو فرہادس برابر — کرن چھکھنہ مہ ژہ قدر سنگ در

نش بر کوہ در ایک ژہوہ مارن — مہ رشنگکہ نارہ زن چھک شمع گالن

بہ نندی گفتش آن ماہِ قصیب پوش — کہ مولای توام چون حلقہ در گوش

مہ چھوک پامہ دون در عشق فرہاد — مہ کرنس عاشق مرحومہ سند یاد

مہ آسوم چانہ خونہ سوی غنیمت — تسندس تہ ووِدنس لوی زانہ قیمت

مہ کن ژہ سِند نظر تم تراوِمنہ — ژہ ہش دولت تہ شوخی ماوِمنہ

حقہ میانی سوتی خوشنخوہی آسم — رفیقا مشفقا نن بوی آسم

نتہ نن ژہ خرید آسوہم غلاما — ژہ نش اکہ ساتہ بو ژہ منہ سلاما

بو در سیلاب غم چھیس ایرہ ہین ہن — ژہ پانس ژل سو غیرت در نظران

ژہ آسی رای شیرین مار مے — نہ باطل نیای عشقن پل چھو بہ پای

٧٧

گگھٽ از سوز دل شہ سرخ شنگرف … سوسوز آسوس فلک شہلادن انجرف
جہان کردہ پی تسکین پرویز … نقاب نفرہ گون بر پشت شبدیز
کریا وصرا از حد شہر یارین … کہتا بوزسنہ تم بیعار یارین
گھمت آسن اک نہ ساعت از شبانہ … بلشکر آو پتو پہیرت برسوار
ز دیدہ خونِ باران در ابو باران … سرشک افشان چو ابر نو بہاران
کرس ہٹ از در دلبر بدراو … کرائی آسو درہر گام ٹہراو
بقین آسوس پتے آکو دیہم ما … بونیرت بازپس فیرت ایم ما
یکین یلہ گو بلشکر گاہ فیروز … نہوکن سر بسر زانو جگر سوز
بخواب ناز پے سرسبت سارتی … بہ بند خواب گے پابستن ساری
سپین بہ سرسبت ساری خویش وعنایہ … فقط شاوو رخسرو ودیدار
کرس تم دلدہی اراکہ ای شاہ … سوز از سوز دل وکن بیگاہ
سٹھا آسوس دون دل شاد تہماون … ازان تلخی کڈن دل سبنلاون

بیان کردن خسرو قصہ شیرین باوورا و دلدہی کردن شاوور اورا

شہن زاغبار یلہ وچہہ جای خالی … کرون تس قصۂ دلدار حالی
عزیزا وحیتہ باران کس ستم زن … ستمگاران مرہٹ کتہو سوداکر

و چهینہ شیرین بند و بار سیرت
دونہ بیوی کہ اکیہ ہر دوستہ ہند
دِمن نز نیری و لازمن خود سِرت
ازان سبب نبود پیش بہ بزم نی انہ
رچانہ سرچانہ بار بار چهبی بپنہ

بہی یاٹ آسو شاہس سنبهلاون	بدا ولون بجواب نازساوان

آمدن شیرین دنبال پرویز

پہوراوی یت بیانس منز شکر ریز	بخانہ والو بلہ آزردہ پرویز
سٹہا یران سہہ در کارِ خود گے	خجل از کردہ کردارِ خود گے
پشیمانی بجن از کردۂ خویش	سر از شرمندگی افگند در پیش
ز چشمِ نرگسین خوناب ہارن	ز گریہ بر زمین سیلاب ہارن
کرن سیماب ریزی بر سمن نا	سپن شیدا چہ بلبل در چمن نا
چو آتش پارہ کہر بالای گلگون	بدردِ دوریٔ دلدار دلخون
یکین گیہ در شبِ تاریک و دیجور	چہو پڑ بہنز لسن رفتار مستور
بعشقِ شہ قدم تہ تیز تراون	چلو اندر پے شہ تیز تراون
ز در دو سوزِ دل در آہ و فریاد	و دن لس گلبدن یارس ون ناد
نظر کر دور شاوورن نہانی	سوار اک وچہون ازرہ بوانی
بجامِ بادۂ گفتار نوشین	شہ آسن ساوُمت در خوابِ شیرین
کرون نہ کانہہ اکھا واقف برانحال	روانہ گو بر آن حور تمثال
بکہہ وانت نظر بلہ تیز تراون	سوار و اسپ گلگون برزہ ناون

اول نہاون [illegible]
سہ ہینہ [illegible]
نوی [illegible]
بود بردہ [illegible]
بیرینہ [illegible]

[illegible]

دو ہم [illegible]
اکس [illegible]
بہینہ [illegible]
بیگر [illegible]

نهون نهنا بصد تمکین سه مهتاب	بخلوت درمیان خرگه خواب
نمس نهاونت ببرده زن مه نو	خرامان آوه برابالین خسرو
اشاره اک گزهیت شاه جهاندار	سبین از خواب خوش چون بخت بیدار
دبن تش شادرس ای مرد هشیار	مه ما بیدار گو از بخت بیدار
وهم خوابادلس و دمنه داغا	مه زن باعش اکس منزل وچراغا
اکوسرکر مه نش وشن چو مهتاب	اگر زانک کرت تعبیر این خواب
دوس نمی شاورن ات توچیو تعبیر	مرادین وانانوی حق بتو قدیر
زجام دوست وصلکو مس که نوش	بنشی نوش لب اهن در آغوش
لری زل بابان ساوی سروقامه	شراب وصل چاوی دامه دامه
بکه بر تخت زنه بله شاه خاور	کهنت بازخت شاهی هیزه دربر
کره اک مجلسارنگین اصدتاب	می رنگین جمو بریاد این خواب
ملاله نزاوشاهن فول چولاله	زحد مسرور گوزین خوش مقاله
پهولس گلریخ زلس ازدل غم کونه	بخواب ناز نزاون سر به بستر

مجلس افروزی کردن پرویز با ساز دلاویز

بکه بله دراو بهر قبل نه نگی	کلس دن ظنت زشاه فرنگی

بچنگ وبای وصف بیناو اعلا
بکلفت وبای وصف بیناو اعلا
بازو مطرب وچنگ وچغانه
بدون بیهمه نشکر دوره تا دور
زدبار نهفته ودرای یکبار
بچنگ کی مجلسا رنگین بهشت
بجام شهکی اک تحفا قوبر
پین ببرداره تا نوازنده ش رخش
شه پرویز تاه نیج نوشکی
نامت ازدره زنوکی گلبدیا
نامت مورده خلفو چشم نهلا

٨٠

فقط نشاده وده وچشم ورده
نغمه ساقی و باقی نبرودلانه
جوا ناکار اسعد بین نغمه برونه
بداسانا زنغابنت سببیا
بنغش که زا عجب با نشن زیبا
نغمه به رداری شاه ولو
نشنه ده پیشره که جغ زان ستغ داری جرسی بین ابن
دندون بده دیست ده جهان وان زده نازک نه یستن ستیهانبر از عالم منکا نازدن
منکان نسبت دره نی واشن زمرادت بیشی منکا نست نان تا نیهان

قدم جو راه سوا از پرده نهون ور	رتن ور دوست سنباره نه سنظوره
دگر سو بار بد در پیش خسرو	نشین زن آسمان سن پیت مه نو
ز مطرب ساز نهنت هر دو درپیش	غزلخوان بر مراد مطلب خویش
به ما ز پرده باون با نکیسا	نکیسا ننت کرن تشریح بالا
گره شه حال دل باون نگار سن	گره مه ناله تراون باله یار سن
گره شه دلبر بن پیغام سوزن	گره مه گوش دل نهاوت نت بوزن
گره خسرو برن شعر فراقی	گره شیرین بن غزلهای عراقی
نهی پاهن ون اسرار مکتوم	ولی شاه سن نه حال دوست معلوم
غرض بله در غزلخوانی سین مست	بله نر اوک عنان عقل از دوست
شهن بله باره سند گفتار بوزن	صدای حلقه دلدار بوزن
کدن در لحظه از خرگاه موزون	دو شیوی نغمه ساز از پرده بیرن
برزهن ز انحال شاه ور سن نهانی	کنن هر چه یم باره سند الو گر نهانی
پهو کس نهان پهنت در زیر پرده	کدام سن آنکه صبر سو نش برده

طرب ساختن خسرو و شیرین باهم

ودین نظم شاه ون سازی حکایت	زقیل و قال شیرین تا بغایت

نمازے نوش ... شیشہ ثمن رنگ
دوستانہ ثابت زلیخا پیبرت
بے شکارِ ... بیخواب بیترت
یارو پادشاہ رمی در بیستاں باقی
پرستی دماغ نیاں یہ فنٹ
نازاران تازہ نیاں یہ بندیشن
چمن نسل نگر آبہ حمراہ از لفا گرہ
نرگسے زمی از نسیم درد ہو
آتشی لون در نظر ہم سو بہاری
معلّق از جگر پیچان تاری

ولیکن از شبس ہتہ ڈیرہ نراووَ	دلک غم غصہ کا سو حال باوو
قسم بوزنت سہ مروی قضب پوش	بحالِ خود سٹھا گیہ مست بہوش
گرک ہکہفتہ باہم عیش و عشرت	ہنک ڈین اک اکس بوسہ بخلوت
بپاہی بکدگر مست اوفتادند	بخوبی داد عیش و عشق دادند
بوسہ دو رک غوصہ کرکے ونہ	چہوی باہم سپن مست و مخمور
ولی شہ رودہ عہد و قسم بود	کروان لہو و لعب و از غرض دور
طلب گو زیادہ شاہس سنہ زارنی	نہی کن گیہ سہ شیرین آیہ کاڑی
پس از یک ہفتہ خسرو جامہ سرپنہ	سوی ملکِ مداین آو بیرت
کرن فرمان نگارس کن بصد عیش	زہ بہ آزاد دل و منزلِ خویش
گرہ و اننت کری قدرِ گرامی	انت بیرت بناموسِ تمامی
بہ گنت بوزنت سہ مہ نیکر بخانہ	بعزِّ خسروانہ گیہ روانہ

نیاری کردن خسرو درساہانِ عروسی

چہو فرماوان نظامی گنج ہرارہ	بخانہ واتو بلہ ستارہ جہاندار
بزرو زیور آرایش کرن پورہ	ببرگ و سازو موسیقار و سنطور
دو ماک رتو کروان بر پا شہانہ	درو جشن و سرود عاشقانہ

بیک با بانو عشرت و رامش
نبیلہ تی کہ جمال خمہ آرامش
بیک نئی کہ باہم حسرتیں
نغم ستی کہ آو داد ریخ
نبیں از پایہ کہ برتبیں
مخفل کسہ باپ ... پیشت
مرتب پاک صبا حجاب
کن دعوت ... کرن جمع
امیران زمان سارہی کرن جمع شمع در نجوم ... بستان
نہن منصب ... حسب و نسب مخفل ... ثبت شکسان
دیران نامہ ... بن جو دو اسقاتہ بین ... بین ... سستان
... بادی و اعلیٰ سہ مہ سعوان سوی شیخ
عقد نکاح شیرین با خسرو تمکین

سه مه بلبه ترا به درشکوی پرویز — سپن دیوانه بر مه روی پرویز

شهس سوزن کهٹت پیغام هت دانے — که بر حلوای شیرین روزه بکشای

مه کر از باده نوشی با نگاران — بو چانے شوقه جهیں در پرده پراان

بمنی از مه کر ساغر پرستی — بعهد و قول من کراز درستی

نه بوزت شاه خسرو شادمان کو — زمین آسنت بشادی آسمان کو

ولیکن آسو عیشکو ده سو باقی — خطا بوز بسنن بے جام ساقی

دران روز همایون بانزانه — کرون شاهانه جشنا شادیانه

پهنگ از ملک تا ملک ایے من — زر و گنج و گهر خرمن بخرمن

کرن دعوت بڈن صبحگاهن — ضیافت بالطافت پادشاهن

سپن سوزاه بخوش لحن مُغنّے — غزلخوانی بعنوان تغنّے

جهان گو پر نه بخشش هاے شاهی — سپن خم زان گرانی بنت باهی

سرودا خوش سپن شاهانه بر پا — مرتب مجلسا رنگین و اعلا

و نه ون هنو بلحن خوش زبانو — نگار و گلرخو شیرین زبانو

رسیدن خسرو و شیرین با یکدیگر بطریق عصمت

غرض بلبه راتْ هنده گے اک نه ساعت — شهنشه مست بیو بر فرش راحت

٨٣

گمانہ گوس خام آخر نہ سنی
بچھنی وتھو رٹن نالہ دودنی

تھوی پروینہ تھد وتھو عشقہ نیابہ
تھوی ہیہ بر زمین بٹہ واوہ گرایہ

دنن شیرینہ نادای سروآزاد
نو ماریس جان بایدن کرمہ امداد

سو آگو بام گو شیرینہ درگوش
چو ماہ از پردہ بیرون ژرایہ مدہوش

نخلونت شابہ زلفن گرایہ یاران
زہ گیسو از دو سوتراونا ویران

عجب آسن بہ رخ گلزار گرمت
طلا بر نقرۂ رخسار جرمت

ہیبہ تن گلبدن ساون سیمن برا
بصد ناز وادا بر بستر بایہ

نری تراونت لرہ تس بیاون
تھری ان بلبلین زن فرش کراون

وصلِ شیرین با خسرو

پکہ بیدار پلہ گوشارہ والا
وچھین ہمہ وش خود اکی پنہ بالا

کنارہ با کنارہ یارہ ڈیوٹھن
بہ جوون بلبلن گلزار ڈیوٹھن

غزالہ وصلہ یاعش بینہ ترنالہ
رٹن نالہ مثالِ برگِ لالہ

اول زخم عشقہ منت از روی آنخو
خمارِ بوسہ ماژ سرکرن دور

گرہ رٹنس بکف زلفِ نگارین
گرہ برگِ گلابا لعلِ نوشین

گرہ جارن رٹن سینہ بسینہ
مقابل آئینس آئینہ بگینہ

گرہ بارہ پستان دست مالان
بابہ باعش اکی پنہ تراونا بیوان
نکوف رٹس دوبارہ بوذ بیدہ
ہمہ لب بلب دیدہ بدیدہ
پیشن بدن آنہ توژن باقی پیشن
بنا لای دوست انجیلن سیمین
فراق تن گئی سیمین کو گرن بن
معنی نیوت زن شہار بیمن گئی
مبتی تعل یا قوتن دنن پھسی
ون ناسفتہ سفت ازنوکِ الماس
ذاتہ نہ راہیوار سن شاہ پرویز
پیشن پلہ لنگ گاہ یارہ گئی تھیز
نہ تنیم زرلبن ناہم یاہوی پیشن
پیشن گلہ گئی تیرن

شیرین شفقہ
شفقہ سفیدہ شفقہ
شفقہ روی دلدار
ہم وچھین بہ نظارہ بایہ
سرنہ شیرین نیتھ
سرنہ شیرین تنہ تن
سرنہ از ناع سینہ نوش
سرنہ شیرین پیٹھ یارہ یاون

سرنہ بیلاون دوہ رہ یاون
سرنہ پیاون تامہ باکرن
سرنہ سینہ سینس بیاون
سرنہ شیرین زن تامہ تنہ یاون
سرنہ شیرین کجھ بیسنس جمہ بہ شیرین
سرنہ لالن تامہ پرن ژھیپ
سرنہ پیٹھ یارہ کم
جمع شامہ بہ جمع شیرین

بخشش کردن خسرو مر شاوور و بعض دیگران را

پس از یک مه چو شاه خوږ منتال | شو دا رنگِ عروسی فارغ البال
فروزان هوېټ خسرو د یکې روز | سپین با دلبرِ خود مجلس افروز
همایون و سمن برگ و همیلا | بهت در پیشِ تختِ شاهِ والا
شاده نم و پېږه نازک اچه پوښ | ز دل کړه مُنت غمِ دنیا فراموش
بها نداران بر سیمِ شهرباری | ز سر تا پای کړ رنگ زر نثاری
نثاوور کړین بخششِ همایون | نثار دی گوهر رخ نثاوور گلگون
ز بهر پار بُد بخشش سمن برگ | بعینه زر له دراه شه آتش از صرگ
نه هم خاتونِ مه پیکر همیلا | بکابین حقت کړه اوکن با نکیبا
ازان پس بخشش شاهین بالغفور | جهین بانو یه پنهر شاهی نثاوور
دښن ملکِ جهین بانو تمامی | بگنج و زر یه نثاوور گرامی
سه دولت آ وهنت نثاوور یامنت | سپین مشغول تنت منر د عمارت
بهو فرمادان نظامی مرد استاد | د ټه افنائی کړه مُنت جهو نباد
ازان پس شاه غم پا کرد بیرود | ز رنجِ دوری دلبر بر آسود
گهی بر تخت فرمان حکمران هوېټ | بازی گه بیارِ گلبدن هوېټ

٨٥

بہکو معنی پرژہن آسوس شہنشاہ — بہر صورتن کرن تتہ پٹ آسو گاہ
سخن گویان سخن گویان زہر در — بنوبت وانتہ تا سردار محشر
پرژہس شاہن چ بین فرخندہ ایام — کران اک صاحباہ دعوت باسلام
چھو درعالم کرن ظاہر نبوت — مہ ونہنم کیاہ چھیہ تمنتز کل حقیقت
بپاسخ گفتش آن مرد خوش الحان — ہمیشہ درجہان با تاج و تخت آس
چھو دبن منز سودین افضل تہ بہتر — سو در آخر زمان بیشک پیمبر
سو دین حق مہ زانن عشقبازی — سرافرازی مہ کر بادین تازی
ولی روز ازل بس آسہ خواری — چھو کیا حاصل منش اقلیم داری
بس نہ در ازل بخنوک سر اینب — تمنز دانشوری کیاہ کرہ کفایت
ونس شیر نہ ای دانا ہی سرا — کتھہ کاہنہ از کلیلہ کرنہ اظہار
نہ بوزنتہ از کلیلہ نم و دبرن — زبانذان عجب روشن ضمیرن
چھل قصہ ونتہ کرنک نصیحت — بدی تش نیکبن کن ہاوک ونن

شکایت کردن خسرو پرویز با بزرگ امید و نژاد شیرویہ

چھو فرباد ان سو استاد مکرم — منش تتہ خسرو س از بطن مریم
پچو اک آسو زامت گب نتارہ — بطالع نحس بالس پٹ نہ وارہ

بمس یژہ آسہ خصلت تہو دیپن جوش
گبر حاوی چھو چانی ذات بونزات
نہ بوزت خسرون نزادن سے دولت
گرتھت پرویز شیرون بچھنی
ژٹن ملکِ پدر دریر فرمان
بنو لاکن پنن فرمان چلاوُن
نہوُن محبوس دز زنجیر و دربند
وچھت زنبارۂ شیرین سو محبوس
کران آسس سہ دلبر دلدہی پوُر
زہ چھوک دربند پوُمُت مرغ زیرک
چھو نہ دنیا سرای شادمانی
حکومت کینہ گرپو ثبت دزنبت
مہ گرزہ بر جاہ و تخت و تاج محتاج
چھو کیاہ حاصل غمن مز خستہ روزن
تہی پاہن زولہ تس آس باون

بمکو ٹس شاخ ہمگی تت ولن پوش
بُڈت مشتش لوکہ جار کھ خیالات
در آتشخانہ گوہر عبادت
ذنن تاج پدر بر سر بہ مستی
نہون جاسوس پرویزنس نگہبان
کرت زنجیر خسرو نبد نہاوُن
کراون پرویز یا شیرین نظر بند
دران آوارگی آزادزن آسو
مہ گہز آوارہ خاطر روز مسرور
تحمل کر زنبد آزادیر کھ
غم و شادی نہ پوش جاودانی
نہ دارا و نہ جمشید و زرتشت
وراثت کینہ بلہند نہ تخت نہ تاج
دوگھن دادن لدرِ پوشنہ روزن
امی تدبیرہ خاطر شاد تھاون

۸۷

بمشک و عنبر و گلا قند و ریحان
جهڙيون ڀلوڻ زان بس سرتا پاپين ويان
گڏون از مشک و از ادو ز صفا
ڪفن ڙينس ڪيئن ٻرن ڀلون تني سرايا
صفات شروبه پنڊ بوڻ ڪري
بهتر نخ خنجر ڪند ڪرين
گلاب و دو دو ڪا قند و عنبر
ٻن ٻيس ٻرن ملنا ز دلبر

شنه از خواب گران بیدار گویم
جگر ڏوٺهن نخنجر خسته گومت
گمست از زخم تیغ آسوس جگر ریش
ڏين با خوڏلن بيد دلبر از خواب
اول از نهر من در تاب و تنها
بیبسنه پت مه نيت خواب و آرام
جهوون بهتر کرسنه گنهنه اڏرات
دران تلخي ڏنن ٻيت جان شيرين
به بستر خونه دريا گے ڄهوار
بين راڙن ٽلان نس آس بدو ے
فلک وے همتن جهو گهتو بے مهر و بیعار
سو حال ياري ولشت ببه بيت گن
به بيهوشي وسنت بيه برسر خاک
نه يار مهربان بيدار ڏوٺهن
بسر بيجه گرون گلر وي رنجه

و جهڙون گوُمت اچهين ڏو منڊن نيام
بجون فرش و زمين گلدسته گومت
پريشان گو گهرس تلخي لحس تن بيش
گرن بيدار منگس شربت آب
پيهه بيدار آستر از چند شبها
بنس ور عيش و عشرت منڊن نيام
گرو روز قيامت ون ملاقا
گواند رحسرت و حرمان شيرين
سه گلرخ گيه نني گر منيه بيدار
گران آس تنهارا ز نغمه نے
سه مه کمه حيره سيتن گرنه بيدار
به صد مع يو ٺهمت ڊ رخواب آسن
بدامن هيره بن جامن ڊن چاک
نه بلبل نه گل و گلزار ڏوٺهن
رخس و الن الف ٺهاون نه ڏجه

تسلي سوزنس د تونس فرهاد
ازان پس سيم د ز ناجام خسرو
بڪسون از خود و خسر و قدر و سيم

ڪرون چهوم تي مٿا منت ڪر ڪيا
ڪرون سار وي فدا بر نام خسرو
غريبن هيٺ ڪرون سار وي ڪه تقسيم

هلاڪ ساختن شيرين خود را در فراق خسرو

بگه پله چنين صبحڪ ڪران چاو
ڪرون شيرينه اڪ تختاه مرصع
دوم بر پا ڪرون گهواره نر
تهون بر تخت سارون لاشه شاه
تهون سوي مهد نو بر دوش شاهان
ز تنون بار بدا ز خويشتن گو
بزرگ امبدان از درد هتاني
غرض تابوت خسرو با غم و سوز
بگنبد خانه ڙانگ تخت پرويز
پين بيرون در استاده لشڪر
تلن اڪ خنجرا شيرينه با خود

بميدان خون شيرين هاري قرار او
بر واريه و گوهرها تجميع
تهون ست منزلن سوي تخت گوي
ڪڍون از خانه بيرون باز دماه
بگورستان بڪن ڪبه عذر خواهان
ز هجن انگشتها از مرگ خسرو
ڙڻ از خود امبد زندگاني
بمقبر دانا وڪ اول دروز
گبس همراه شيرين دلاويز
و دل از درد هارن خاڪ برسر
ڪرون بينه لبنه در وز گينه

در خواب دیدن خسرو پرویز جمال نبوی را صلی اللہ علیہ وسلم

دین راوی نوی کن از تباہی ‎ ‎ خلل گو خسرو پس دریا تباہی
دران شاہی شبہ اکہ خواب ڈیٹھون ‎ ‎ لخ شاہ رسالتماب ڈیٹھون
میانِ شب سو خورشید جہانتاب ‎ ‎ کہست بر اسپ تازی آیش در خواب
دیک نس کای شہ فرخندہ ایام ‎ ‎ مہ ڈول درکفر ایمان ان باسلام
مسلمان بن مسلمانی دہ اقرار ‎ ‎ مہ کر بر خود مسلّم دوزخن بار
خدا بے مثل مانو سچے قیوم ‎ ‎ حکیم و عالم اسرار مکتوم
بجان تسلیم کر پیغمبری میان ‎ ‎ بڈن ا پیغمبرن اپٹ افسری میان
دِس تاہن باگر یار یوم توہ صاف ‎ ‎ بوصلا فیزہ نہ از دین اسلاف
نہ بورت خشمگین گو شاہ لولاک ‎ ‎ کڈو کن تس فنچہ دب شان غضبناک
خزانہ سو کیتا ہی زمانہ ‎ ‎ زبس تندی ازان پس گو دوانہ
پگہ خسرو پین از خواب بیدار ‎ ‎ بدن ڈیوٹہن بدرد و غم گرفتار
پریشان گین مغز سر ازان خواب ‎ ‎ پہر بیوزن رنج بیمار و ابیتاب
نہ بخت توم خود در خواری افتاد ‎ ‎ سہ مہ بر بستر بیماری افتاد
برابر آس نہ بلہ کنہنتہ گوینہ ‎ ‎ بلا چاری دین باریس کہ برخیز

دیک نم بڈ شہا اک آسو باجاو
سٹھا محرم بعلمِ آسمانی
نبی لیکھت جیہو تہو مُنت اک جوانا
سو صاحب بنرو نع دینِ اسلام
تندوی بیرہ بامنت دین اطراف
گذشتہ مرسلن ہٹ آسہ سردار
سٹھاہ نقصان جیہوس ستین کرن جہگ
نہ بورنت بادشاہس گرم گو دل
دیُن بلخود جیہو پڑپاٹھن بہ تخزبر
کرن پرسان ازسیاحانِ عالم
دیکُ نس سا روی امُ بڈ پڑ وی دیُن
تندوی غلغلہ ہر سو جیہو بیراو
سہ کنت بورنت بیُن پرویز دل خون
رخش نہ روی وجیس شیر بہ بامنت
بہ کنت زانُ مہ شاہا عشقیار ہی

دین بتس اردشیرِ بابکان بلو
بمنس معلوم اسرارِ نہانی
شود پیدا پس ازچندین قرانہا
زمشرق تا بمغرب آسہ بتس نام
منور سینہ عالم قاف تا قاف
تہندوی شہرہ پیدہ در چرخ دوّار
فواید ہاست در صلحش بہر رنگ
کیبس در دل بہاست سخت حاصل
تندوی بیم کرس در خواب دلگیر
جیہو او جیمنت بہ صاحب کینہ انیدم
نبی صورہ جیہو در امت صاحبانُ
زمانس منز محمد جیہس دیان ناو
از ان گنجینہ خانہ در او بیرون
دعا کرس خدا نہ نبی سلامت
سرفرازی مہ کر بادینِ تازی

91

دوھہ اکہ ڈون نبی صاحب کلاھن	سیتہ خط سوٽن ٻڌن ٿن پاتشاھن
خطاہ نہ انجملہ شک آمیز سوزن	بنام خسرو پرویز سوزن

نامہ فرستادن آنحضرتؐ بخسرو پا

ھزاران آفرین ٿس فِي آهن پاکس	فروغ نور ڀم دشمن جیو خاکس
جیھن تس شاھنشھن ۾ رھبر دوجام	خدائی نہ خداوندی مُسلّم
مسلم تس جیھہ از مہ تا بماھی	دونھین عالمن ھنر پادشاھی
جیو مالک کاینات سوی خداوند	ھیو ھیکڙ ڪوئی بی مثل و مانند
جھانگ پادشہ ظاھر نہ نہان	ھمہ تس محتاج ساری جن و انسان
باحسان و عنایت آھی جیو معروف	ھر وصف ۾ ھر حکمت سو موصوف
سزاوار پرستش سوی خداوند	خداوندی کہ ھمثل سٽ نہ مانند
کوئی معبود و سلطان مالک	زمین آسمان ھند جیو مالک
منزہ رتبہ جیھہ می او ھمہ سپاس	مسبب سوی خدائش کینہ انباز
نفکر کر مغز سنشاہ مردود	نہ پن معبود ٻوی جیوس معمود مردود
ٻو جیوس پیغمبر حق بندہ خاص	کُرن نازل ھیٺ قرآن باخلاص

محمد ... آفرینش [illegible]

محمد ... [illegible] ... افلاک

[illegible]

بخوابی گور خفته بخت بیدار
نه بشکر گیس در جنگ بلغار

بخلوت انس شخصا در شب تار
عصا در دست بهت از غصه خونخوار

نه اژدر گشت گرد دشمن کینه
نهی پاهن گری تو چاک سینه

بدین گونه گیس اند دست تباهی
بهر گونه تباهی روسیاهی

محمد مصطفی پیش غضبناک
و اینست نسخ در الیس ولنس خاک

ز معجزهای شرع مصطفائی
نه رودس تخت نه ولن نه شاهی

معاذ الله با یزد می پناهم
اگر از خشم گرداند زراهم

بسر من گرد خاک مصطفی باد
وزان گردم دل و جان از قضا باد

که از نهره که در وصفش سراید
خدا فرموده خود نعت محمد

نعت شریف

محمد حامد و محمود و احمد
محمد مهتر و مسعود و اسعد

محمد پادشاه دین و دنیا
محمد مأمن و ملجا و ماوا

محمد مهبط روح الامین ست
محمد رحمة للعالمین ست

محمد بنده خاص خداوند
محمد چون خدا بی مثل و مانند

محمد ... [illegible]

محمد باعث ایجاد کونین

محمد جسم و جان ... [illegible]

محمد مظهر ... [illegible]

[illegible]

محمدؐ باطن وظاهر محمدؐ — هو الاول هو الآخر محمدؐ

هنوز آدم میانِ ماو طین بود — که او زان پیش ختم المرسلین بود

بوجهوس افتاده د رحالِ تباهے — مه کړن کر یا رسول الله نگاهے

ز فرطِ معصیت مشهور ناهي — تهند چهوم بر جبین داغِ غلامي

اگر نه او د غلامن منز مه منظور — زهي اقبالمندي چشم بد دور

ورخاتمهٔ کتاب

بحمد الله که این دلکش فسانه — سپون کامل بر رنگِ عاشقانه

دین فرخنده ایامِ خوش انجام — به تعمیر خزینه واتو بر بام

چهنی مت آسنهن طبعن کرم نور — ژهر سن بانس صد الازم چهو پر شور

ژهر وي دعوي تهم در شعر خواني — به نیر نگي کرم رنگین بیاني

نه لذت ني فصاحت چهم کلامس — دِ تهم تل نخچگي تهند رنگ خاص

ز بن جهل و حماقت طبع مطعون — کرهم مصداقِ في وادٍ یهیمون

ولیکن حق تعالی سُند مه ارشاد — رتُهم الا الذین آمنوا یاد

ز نیب آسوس بعمرِ بیست ساله — وتُهم شیرین و خسرو شر خیاله

تمام شد کتاب ... تصنیف ...

راقم پیر حسام الدین ...

فہرست کتب غزلیات نامہ بزبان کشمیری

نام کتاب	قیمت
صوفیانہ غزلیات	
بیاض شمس فقیر نمبر۱	۲ر
" " نمبر۲	۲ر
بیاض رحمان پنجابی	۲ر
" رحمان ڈار	۲ر
" رحیم سوپوری	۲ر
" نعمہ صاحب	۲ر
" احمد بٹواری	۲ر
" محمود گامی	۲ر
ساز و سنطور	۲ر
لولہ باغ	۲ر
ترانہ احمد بٹ	۲ر
" کلام للہ عارفہ شرحدار	۲ر
" کلام شیخ العالم	۲ر
" غزلیات مجید میر	۲ر
" شاہ غفور	۲ر
" محمد وازہ	۲ر
" حقانی	۲ر
" موسیقی فارسی کشمیری ۲۰ حصہ عہد بدشاہی سے آج تک کے تمام صوفیا کرام کے غزلیات کا مجموعہ معہ تال وقت و سرود	فی حصہ ۲ر
بہار گلشن کشمیر ۱ حصہ فی	۲ر
موسیقی کشمیری ۵ حصہ فی	۲ر
میلاد النبی	۱ر

نام کتاب	قیمت
تصنیفات دلسوز کاشمیری	
بہار مدنی	۲ر
ڈرامہ شیرین و فرہاد	۲ر
لیلےٰ و مجنون	۲ر
کلام دلسوز	۲ر
خیال دلسوز	۲ر
ترانہ گلستان کشمیر	۲ر
ڈرامہ مصطفےٰ کمال پاشا	۲ر
تصنیفات احمد زرگر	
کلام احمد زرگر نمبر۱	۲ر
" " نمبر۲	۲ر
" " نمبر۳	۲ر
" " نمبر۴	۲ر
" " نمبر۵	۲ر
" " نمبر۶	۲ر
" " نمبر۷	۲ر
" " نمبر۸	۲ر
" " نمبر۹	۲ر
" " نمبر۱۰	۲ر
" " نمبر۱۱	۲ر
اکہ نندن کلان	۲ر
گل و صنوبر بزبان کشمیری	۲ر
عشقہ پیچاں نمبر۱	۲ر
عشقہ پیچاں نمبر۲	۲ر
" " نمبر۳	۲ر
نغمۂ بیندرات	۱ر

نام کتاب	قیمت
تصنیفات آزاد کاشمیری	
سرو آزاد	۲ر
کلام آزاد نمبر۱	۲ر
" " نمبر۲	۲ر
پیام آزاد نمبر۱	۲ر
" " نمبر۲	۲ر
تصنیفات عمہ خوجہ	
رسالہ دل	۲ر
عشقہ باغ	۲ر
کلام الفت	۲ر
پیام الفت	۲ر
ظہور گلشن	۲ر
کلام عمہ خوجہ	۲ر
سرور عشق	۲ر
جام جم	۲ر
تصنیفات صمد میر	
کلام صمد میر نمبر۱	۲ر
کلام صمد میر نمبر۲	۲ر
" " نمبر۳	۲ر
" " نمبر۴	۲ر
" " نمبر۵	۲ر
" " نمبر۶	۲ر
اکہ نندن حصہ اول	۲ر
" حصہ دوم	۲ر
آبشار نمبر۱ و ۲	۲ر
" نمبر۲	۲ر

نام کتاب	قیمت
تصنیفات رسول میر	
بیاض رسول میر شاہ آبادی	۲ر
" " نمبر۲	۲ر
" " نمبر۳	۲ر
متفرقات	
گوندہ گیت	۲ر
سودام چرتر	۲ر
ہریش چندر	۲ر
گیتو بھگوتی	۲ر
ترانہ رنجور	۲ر
ترانہ مصور	۲ر
[illegible]	
ترانہ عاشق	۲ر
شاہ عرب نمبر۱	۲ر
" نمبر۲	۲ر
دودہ گور	۲ر
کلام مخمور بجواب مہجور	۲ر
" " نمبر۲	۲ر
بہل کور گرالہ کور	۲ر
آب و آتش	۲ر
کلام منظور	۲ر
شاہ پری	۲ر
خاندر نامہ	۲ر
رموز عارف	۲ر
داب کھارن طوطہ	۲ر
علی وانن طوطہ	۲ر
ریشی نامہ فی حصہ	۱ر

غلام محمد نور محمد تاجران کتب مہاراج بازار گنجبازار شاخ کے مائسمہ بازار میر اکدل سری نگر کشمیر

فہرست کتب کشمیری معہ قیمت بہ رعایتی بابت تاجران عالیشان

نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت
نعوت و مناقب		روضۃ الشہداء	۱۲	**قصہ جات و افسانے**		قصہ گل و صنوبر	۶
شمایل نبوی کا ترجمہ یعنی شمایل شریف کلاں	۲	مجموعہ مرثیہ وفات و شہادت حسنین کشمیری و فارسی	۴	قصہ اصحاب کہف	۱	〃 بدر منیر یعنی گلدستہ بے نظیر	۴
〃 از حیدر بابا	۱	شفاعت حسنین	۲	قصہ حضرت شمعون	۸	〃 چندر بدن	۲
کاشر سوم بحضور خیر الانام	۱	شہادت فرزندان امام مسلم	۱	قصہ سلطان ابراہیم ادہم	۴	〃 سوہنی مہینوال	۶
گلشن نعت حصہ اول	۴	محرم نامہ ۳ حصہ فی	۲	زلیخاء محمود گامی	۴	〃 خنجر عشق	۳
گلبن نعت 〃 دوم	۴	ظفر نامہ در انتقام یزید	۶	〃 مسکین	۴	جوہر عشق	۴
گلدستہ نعت 〃 سوم	۴	گلدستہ مناقب	۸	〃 قادری	۸	مقدم نامہ	۶
گلزار نعت 〃 چہارم	۴	گلدستۂ انوار		قصہ حضرت ایوب صابر	۳	کاشر الف لیلا	عہ
حدیقۂ نعت 〃 پنجم	۲	کرامات غوثیہ	۲	قصہ تمیم انصار	۴	مہر و ماہ	۶
گلبن مدینہ	۲	کرامات محبوب العالم	۲	تاریخ فقہ و حدیث جر		قصہ زین العرب	۴
اعجاز غریبہ مجموعہ	۲	کاشر سلطانی اردو ہندی	۱۴	بحث مقلد و غیر مقلد	۴	چہار درویش	۴
معجزات حضرت محمدؐ		احوال الآخرۃ	۴	قصہ شاہ مندود	۲	دہ عذاب	۲
گلزار مدینہ در عشق نبی	۴	کاشر نہ وون ۴ حصہ فی	۲	قصہ کلیلہ و دمنہ	۴	توبۃ النصوح ختنت زن	۲
معجزۂ مبین	۱	کلام للہ عارفہ شرحدار	۲	قصہ ہارون الرشید	۲	قصہ سبا	۲
مجموعہ معراجنامہ محمود گامی	۱	کلام شیخ العالم	۲	قصہ دشال عورت ظلمہ	۲	گریستہ نامہ	۴
شمس فقیر و وہاب کھار		〃 〃 نمبر ۲	۲	قصہ بہرام گور شہ ختب	۴	سکندر نامہ	۴
معراجنامہ کلاں	۸	〃 〃 نمبر ۳	۲	〃 زہرہ و بہرام	۴	غم بیچہ نامہ	۴
وفات نامہ کلاں	۶	جواہر شیشہ لمعہ	۲	〃 بہرام گل اندام	۴	شیرین خسرو محمود گامی	۳
قصص الانبیاء	۲	کاشر مرضشتی	۴	〃 شاہ بہرام	۸	〃 نامی	۱
حجۃ الاسلام	۲	کاشر نام حق	۲	〃 سلطان محمود غزنوی	۳	قصہ ممتاز بے نظیر ۶ حصہ	۱
نور نامہ	۴	بدایع منظوم	۱	قصہ شیخ منصور و شیخ صنعان و بہلول نامہ	۲	گلبدن عروس چمن	۸
دعای صبح	۲	کاشر ضروریات دین	۱	قصہ گربہ و موش	۱	شکر رنجہ	۸
قصہ حضرت خلیل الرحمان	۶	کاشر عقاید	۱	〃 حاتم طائی ۲ حصہ	۸	گل بکاولی	۱۰
مجموعہ جنگنامہ آنحضرت یعنی مغازی النبی کلاں	۱۲	کاشر پارۂ عم	۳	〃 فرخ حال یعنے گلزار حقیقت	۴	گلشور و گلرنجہ	۸
		کاشر مسلہ کتاب	۲			زیبا نگار	۱۰
						گلریز کلاں	۸

ملنے کا پتہ:- غلام محمد نور محمد تاجران کتب مہاراج بازار سرینگر

راقم پیر حسام الدین مخدومی نیازی

SRI PRATAP COLLEGE LIBRARY
SRINAGAR (Kashmir)

DATE LOANED

Class No. ______ *Book No.* ______

Acc. No. ______

This book may be kept for 14 days. An over - due charge will be levied at the rate of 10 Paise for each day the book is kept over - time.